

Biblioteks*blad*et

LINKÖPING: **10 år efter biblioteksbranden**

FJÄRRLÅNEN: **Rapport från en konferens**

KVINNOLIV I SÖRMLAND:
Ett samarbetsprojekt med förhinder

Fredriks (ex)ministrar

- 3** Budgetpropositionen – Biblioteken ingen prioriterad fråga. Åsa Ekström/Henriette Zorn
- 4** Fredriks (ex)ministrar svarar på biblioteks- och kulturfrågor! Dan Greider
- 6** Akademiska sjukhusets bibliotek 80 år. Henriette Zorn
- 8** Ett glapp mellan teori och praktik? Åsa Ekström
- 10** ”Orden kan inte brinna!” Åsa Ekström
- 14** Nationalnyckeln Sveriges flora och fauna – biblioteken får prenumerera till f-pris. Henriette Zorn
- 16** Fjärrlånehanteringen förändras – men vem ska göra jobbet? Jakob Harnesk
- 18** Barn- och ungdomsböcker 2006 – i år finns de i två kataloger. Henriette Zorn
- 22** Goda förutsättningar men inget gensvar. Peter Almerud

Avdelningar

- 20** Debatt och kommentar
- 26** Utblick
- 28** Inblick
- 30** Recensioner
- 32** Vem är ...?
- 33** Besserwisser
- 34** Föreningsnytt
- 38** Kalendarium

HADE EGENTLIGEN tänkt skriva ett enda stort frågetecken här. Ingen text. Bara ett enkelt ? över hela utrymmet. Det är ungefär så det känns efter att med stigande häpenhet ha följt hela den minister-cirkus som utspelat sig de senaste veckorna. I går kom budgetproppen. Två timmar innan den släpptes avgick kulturministern.

Vem vet vad som har hunnit hända innan ni får detta nummer i handen? Jag tänker inte ens spekulera, min fantasi är för dålig.

Lite som ett frågetecken kände man sig också när man försökte fördjupa sig i budgetproppen, framför allt de delar som berör kultur. Kort om tid var det att få ihop den och det märks. Den är inte precis ett under av tydlighet. För säkerhets skull har man också roat sig med att ta bort förra årets budgetpropp från regeringens hemsida så att man inte ska drista sig till att jämföra. En hel del är svårtolkat. Är det anslagshöjningar eller är det bara kompensation för pris- och löneökningar? Ibland är man lite mer utförlig och tydlig i sina överväganden, ibland så vag att det blir osäkert hur siffrorna ska tolkas. Hela poster från förra årets budget är borta. Man undrar om dessa istället, åtminstone till en del, ryms under den lite anonyma ”Bidrag till allmän kulturverksamhet, utveckling samt internationellt kulturutbyte och samarbete”? Frågetecken igen. Under den posten anslås i alla fall 2,6 miljarder, gissningsvis lite medel för reformutrymme (för Kulturrådet att hantlera?) som man inte hann med att specificera.

Att forskning och utbildning fick ministrar som älskar sina områden märks, att kulturen fick en som inte gjorde det märks också – trots att underbart blev kort. Biblioteken och därtill hörande frågor nämns inte i någon större utsträckning. Kanske betyder det att det inte är någon viktig fråga. Kanske betyder det ingenting. Kanske är det rent av något som man ska vara glad över. Syns man inte märks man inte. För generellt får man en känsla när man läser delar av budgetproppen att nu ska nya kvastar sopa rent bland gammalt strukturellt bråte.

Tungt värre är det säkert på Arbetslivsinstitutets bibliotek som upphör i samband med att myndigheten läggs ned. Vad händer med den nationella service som biblioteket stått för, dess unika samlingar? Frågetecken igen.

På BBL är vi också inne på reformer. Inga stora saker och än så länge utan extra anslag. Under senhösten kommer vi att prova att lägga ut nyhetsorienterat material men även annat på nätet. Vi vill se hur vi kan arbeta komplementärt med webben. Papperstidningen kommer ut som vanligt, fulltextversionen på nätet likaså. Men vi har länge känt ett behov av att publicera visst material lite snabbare. Vi kommer att nås via föreningens hemsida och väl där kommer ni att märka om vi har något ute på nätet som kan intressera er. Vi smyger igång, till en början i en anspråkslös kostym. Projektet känns i dagsläget som något av ett frågetecken. Hur kommer det att fungera? Frågetecken!

HENRIETTE ZORN

Tidskrift för Svensk Biblioteksforening

Postadress

Box 3127
103 62 Stockholm

Besöksadress

Saltmätargatan 3A
Svensk Biblioteksforening
Tel. 08-545 132 30
BBL Tel. 08-545 132 40
Fax 08-545 132 31

Svensk Biblioteksforenings hemsida

<http://www.biblioteksforeningen.org>

Prenumeration på BBL

För medlemmar i föreningen ingår BBL i medlemsavgiften, 350:- för enskild medlem (heltidsstuderande och pensionärer 175:-). Övriga betalar 500:- (Sverige), utanför Sverige, 600:-

Ansvarig utgivare

Chefredaktör

Henriette Zorn tel. 08-545 132 41
hz@bbl.biblioteksforeningen.org

I redaktionen

Åsa Ekström 08-545 132 43
asa@bbl.biblioteksforeningen.org

Recensionsansvarig

Johannes Rudberg
johannes.rudberg@kb.se

Grafisk form: Paolo Sangregorio

Omslag: Sälgschimmerfjäril (*Apatura iris*) från Nationalnyckeln Sveriges flora och fauna

Redaktionen förbehåller sig rätten att korta och redigera manus. För obeställt material ansvarar ej.

Annonser

Bo Eriksson,
Box 109, 133 22 Saltsjöbaden
tel. 08-717 43 57 eller 070-714 90 55
bo.erikssonmedia@telia.com
Moms/annonsskatt utgår ej!

Tryck

Norra Skåne Offset, Hässleholm
ISSN: 0006-1867

Svensk Biblioteksforening är en ideell förening med uppgift att främja svenskt biblioteks- väsen.

Biblioteksbladet speglar föreningens verksamhet, åsikter och ställningstagande men har också till uppgift att väcka egen debatt genom att ge utrymme åt andra åsiktsyttringar. Tidningen har en fri och självständig roll och bedrivs med tryckfrihetsförordningen som grund.

Denna tidning gick i tryck den 24 oktober.

Den här tidskriften är
TS-kontrollerad.

Biblioteken ingen prioriterad fråga

Den nya regeringens första kulturpolitiska budget signalerar en begynnande omorientering av den statligt stödda infrastrukturen för kultur. Det aviseras nedskärningar, avvecklingar eller i bästa fall status quo. Men visst finns det de som får mer pengar också: Dramaten, Operan, Drottningholmsteatern och Riksteatern hör till dem. På forskning och utbildning satsas det också.

DEN NYA REGERINGENS första kulturpolitiska budget blev kanske inte fullt så dramatisk som väntat – kanske för att kulturminister Stegö Chilò valde att avgå två timmar innan budgeten presenterades. Rubriken: Bred satsning på kulturen. Budgeten för kulturområdet uppgår till sex miljarder kronor. 80 miljoner kronor extra har anslagits men de pengarna kommer framför allt att gå till kyrkoantikvarisk ersättning som får 65 miljoner. Samtidigt står det klart att man kommer att se över flera områden eftersom de nuvarande kulturpolitiska prioriteringarna och strukturerna utformades under 1970-talet. Man vill öka självbestämmanderätten för kulturen och minska detaljstyrningen.

I budgeten finns bland annat satsningar på bevarandet av kulturarvet, utvärdering/avveckling av sysselsättningsåtgärder på kulturområdet (2007 en minskning med 24 miljoner, inga medel anslagna för 2008 och 2009). I förtid hade det redan läckt ut att regeringen river upp public service-bolagens tillståndsperiod och halveras från sex till tre år. Vidare att fri entré-reformen på museerna för dem över 18 år skrotas – en satsning som har ökat antalet besökare med 159 procent och faktiskt fyllt de stora rummen med besökare. Orsaken är att det har kostat för mycket utan att ge några faktiska pengar tillbaka – kunskapsinhämtning till trots.

Barnkulturåret blir inte, som planerat, av nästa år. Ändå lyfter regeringen fram barn- och ungdomskulturen som ett område som man vill stärka. När det gäller museerna hoppas man på nationella samordningsvinster, kvalitativa som ekonomiska, genom att tillätta en koordinator för museiområdet.

Under det avsnitt som behandlar utgiftsområde 17 (Kultur, medier, trossamfund och

fritid) sägs inte mycket om biblioteken. Det konstateras att biblioteken är betydelsefulla för barns och ungdomars delaktighet i kulturlivet. Folkbiblioteken, länsbiblioteken och skolbiblioteken är varandras komplement och bör samverka för att förstärkas och utvecklas.

Bidraget till regional biblioteksverksamhet utgår från 2007 med drygt 47,3 miljoner kronor, en liten höjning men fram till 2009 kommer det att ligga på samma nivå dock med kompensation för pris- och löneökningar. Anslaget till Statens kulturråd 2007 innebär en marginell höjning från 47,3 miljoner till 47,7 miljoner kronor. Den nivån ligger fast fram till 2009 – dock med kompensation för pris- och löneökningar. Mörkare ser det ut för det viktiga anslaget till litteratur och kulturtidskrifter (stöd till utgivning och distribution av litteratur, stöd till inköp av litteratur till folk- och skolbiblioteken, stöd till läsförmedlande insatser, stöd till En bok för alla, stöd till kulturtidskrifter, prenumerationsstöd till biblioteken etc). Anslaget uppgår 2007 till drygt 124,3 miljoner kronor, i den summan ingår en pris- och lönekompensation på 53 000 kronor (!). För 2008 och 2009 förväntas anslaget ligga kvar på samma nivå utan kompensation för pris- och löneökningar vilket i praktiken kommer att innebära nedskärningar.

Budgeten lämnar också besked om att myndigheten Arbetslivsinstitutet läggs ned. Arbetslivsbiblioteket med dess unika samlingar och nationella service kommer därmed att upphöra.

Ljusare ser det ut för Riksarkivet och landsarkiven. Regeringen föreslår en höjning av anslaget på en miljon kronor per år från 2007 för att ta emot, konservera och tillgängliggöra folkbokföringsmaterial. Statens ljud- och bildarkiv får under 2007 en tillfällig re-

sursförstärkning med tio miljoner kronor för migreringsprojekt.

När det gäller forskningen aviseras en stor satsning fram till 2009 som höjer nivån för forskningsanslagen med 900 miljoner kronor. Redan under 2007 föreslår regeringen att 200 nya miljoner tillförs universiteten. 2008 kommer en ny forskningspolitisk proposition där anslagen kan komma att höjas ytterligare.

Kungl. biblioteket får ett ramanslag på 241,4 miljoner kronor för 2007 och man får inte behålla de tre miljoner som man fick i tillfällig resursförstärkning 2006.

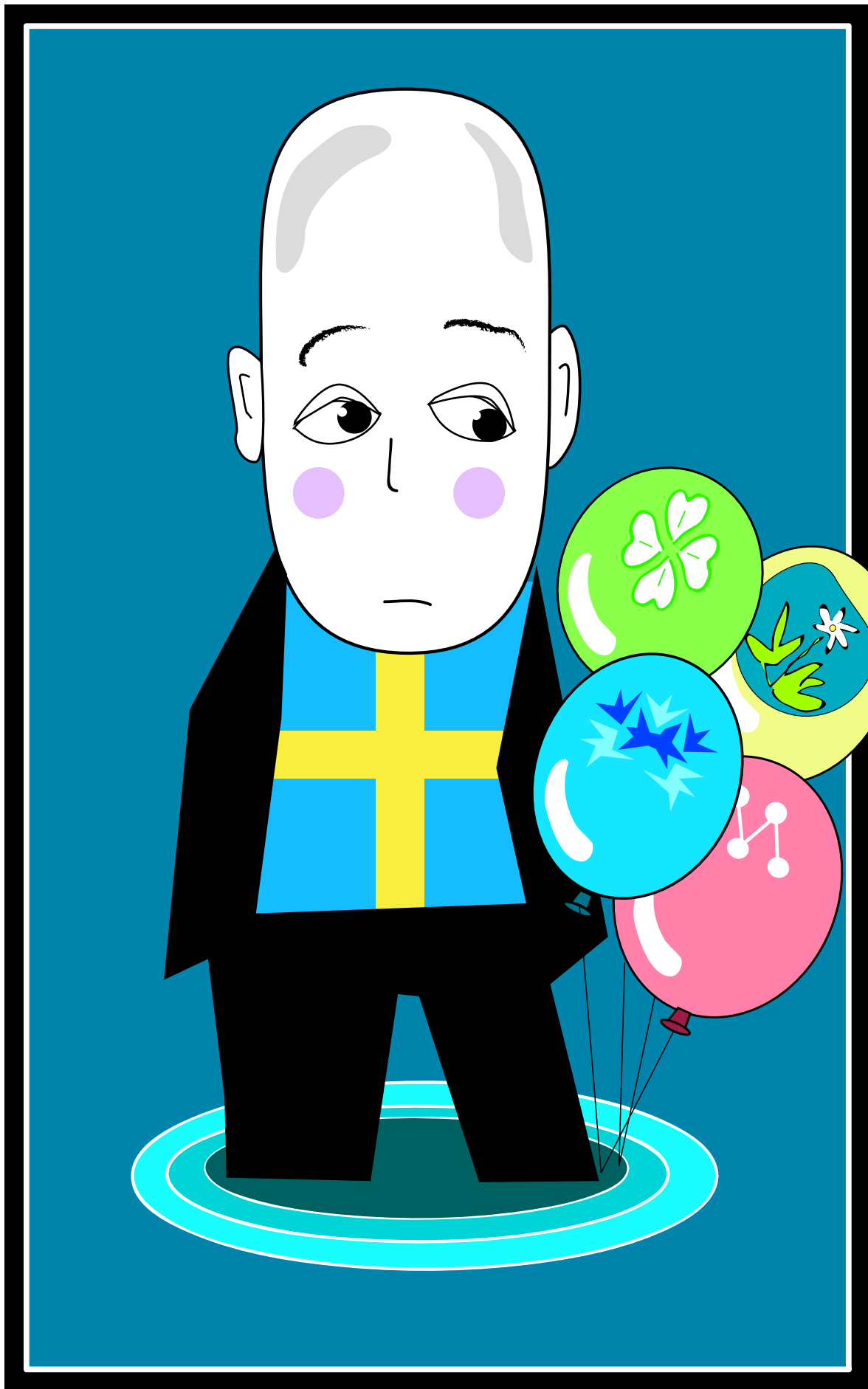
Regeringen kommer även att se över formerna för rekryteringen till lärosätenas styrelser. Dessa, menar regeringen ska vara självständiga och en avpolitisering är att vänta.

På utbildningssidan är lärarna vinnare, två miljarder ska satsas på deras fortbildning.

Trots den satsningen får Myndigheten för skolutveckling, som bland annat driver språkpedagogiska samarbetsprojekt med lärare och barnbibliotekarier, inget extra ekonomiskt tillskott av förvaltningsanslagen under 2007–2009. Det blir heller ingen ny myndighet för vuxnas lärande som tidigare föreslagits. Regeringen kommer att prioritera en satsning så att alla lågstadieelever får stöd att lära sig att läsa, skriva och räkna. Språksatsningen kommer även att innebära att skolbiblioteken lyfts fram. Det är skolbibliotekarierna som ska lotsa eleverna fram till ”Sveriges och världens litteraturskatt”. Litteraturkanon är med all sannolikhet på ingång.

Och så ska man anslå två miljoner kronor till att långsiktigt bevara en nedskjuten DC 3:a... jämte regalskeppet Vasa förstås.

ÅE/HZ

Fredriks (ex)ministrar svarar på biblioteks- och kulturfrågor!

Text och bild: DAN GREIDER

Senast lästa bok?

– Ja, nu har det ju varit full upp med regeringsförklaringen...
Innan dess då?
– Ja, då var det ju valrörelsen...
Och före det?
– Oppositionen krävde ju sitt...
Men...
– I MUF var det otroligt mycket att göra minns jag...
Men någon bok har du väl hunnit läsa NÅN GÅNG?
– Jo, nu minns jag. Max potta! En riktig höjdare!

(Fredrik Reinfeldt – Statsminister)

*

Hur tänker ni uppfylla bibliotekslagen?

– Mer poliser på biblioteket!

(Beatrice Ask – Justitieminister)

*

Vad är en god bok för dig?

– Den som säljer bäst. Det är väl självklart.

(Anders Borg – Finansminister)

*

Hur ser du på bibliotekens...

– Alliansen, alliansen, alliansen!
Ja, men hur ska ni efterleva...
– ALLIANSEN, ALLIANSEN, ALLIANSEN!
– Och sänkt arbetsgivaravgift för småföretagarna – filialerna alltså!

(Maud Olofsson – Näringsminister)

*

Tankar om bibliotek?

– Mjaaa... brukar det inte vara rätt blaskigt kaffe?
Något enskilt biblioteksminne?
– Mjaaa...Det skulle väl vara när man får lossa lite på slipsen och bli serverad en god italiensk kaffe med likör av frugan. Då är det högtidsstund i biblioteket!

(Carl Bildt – Utrikesminister)

*

Bibliotekens roll i samhället?

– Ingen kommentar!
Men du är ju kulturminister nu?
– Ja, men jag har klara direktiv från Fredrik och gänget att den här frågan skiter vi i!

(Cecilia Stegö Chiló – fd Kulturminister)

*

Genusforskning kontra bibliotek/kultur?

– Hos varje flicka som föds finns en liten biblioteksgen som direkt efter födseln ställer in kroppen på Bibliotekshögskolan i Borås. Det är vetenskapligt belagt.
Det är alltså genetiskt betingat att bli bibliotekarie? Men hur förklarar du de manliga bibliotekarierna då?
– Bögar allihop!

(Maria Borelius – fd Handelsminister)

*

Disciplin i skolan är en av dina huvudfrågor. Gäller det även på biblioteket i fortsättningen?

– Absolut! Kepsförbud blir det direkt! Ordning och reda! Raka led. Raka bokhyllor. På såna här inrättningar är det bara hårda tag som gäller. Personalen måste lära sig visa respekt mot låntagaren! Sa jag att det blir kepsförbud för personalen?

(Jan Björklund – Skolminister)

*

Bibliotek – viktiga för demokrati och integration kanske?

– Demokrati och integra...! Nä, nu blir det rättstavning för hela slanten!

(Lars Leijonborg – Utbildningsminister)

*

Till sist – det obligatoriska ”mitt barnoms bibliotek”!

– Ja, doften och lukten...som mammas kanelbullar!
Där fanns böcker om kvinnor och böcker om män och böcker om barn och böcker om djur och böcker om...
Inga radikala tankar om bibliotek då?
– Nej. Jo! Slopa SAB-systemet! Det blir mer ordnat om det först står en bok av en man. Sedan en bok av en kvinna. Sedan barn. Man – kvinna – barn. Som i naturen. Naturligt! Då blir det som det ska!

(Göran Hägglund – Socialminister)

*

Firade en hel vecka med aktiviteter

DET ÄR 80 år sedan sjukhusbiblioteket på Akademiska sjukhuset startades. För att fira detta anordnade man en jubileumsvecka i början av oktober (2–6 oktober) – en vecka fylld av aktiviteter och program varje dag.

– Meningen var att vi skulle synas lite under veckan och det gjorde vi, vi fick en hel del uppmärksamhet, säger Erik Klang, bibliotekarie på Akademiska sjukhusets sjukhusbibliotek.

Det lokala organet UNT uppmärksammade evenemanget och bland besökarna var det många som kom utifrån.

Jubileets invigningsdag gick i mångkulturens tecken med poesi och musik, bland de medverkande återfanns tex poeten Mohamed Omar. Jubileumsveckan avslutades med en stor fest där bland annat tidigare anställda var inbjudna. Sjukhusdirektören, landstingsrådet samt chefen för kulturverksamheten i Uppsala Kommun, Marie-Louise Riton, deltog också på festen. En annan inbjuden gäst var Ulf Renborg, framlidna Greta Renborgs make.

Greta Renborg, en av de stora profilerna i biblioteksvärlden, började sin biblioteksbanan på Akademiska sjukhuset i mitten av 1940-talet. Ett sjukhusbibliotek på Akademiska sjukhuset var under uppbyggnad och man behövde en bibliotekarie. Men enligt Irma Ridbäcks och Elsi Ekstedts bok *Greta Renborgs bibliografi 1945–2000*, hade man inte ”råd med en riktig bibliotekarie”. Greta Renborg, som då var skrivbiträde på Uppsala stadsbibliotek, erbjöds att gå en kurs för deltidssbibliotekarier. Efter kursen fick hon arbete som första bibliotekarie på Akademiska sjukhuset, framför allt gick Greta Renborg runt med bokvagn på avdelningarna.

– Det var här hon grundlade sitt intresse för uppsökande verksamhet – ett engagemang hon bar med sig hela livet, säger Erik Klang.

– Temat på programveckan var Kultur och Hälsa. På torsdagen till exempel framträdde radioprofilen Täppas Fogelberg och Lars Björklund, författare och tidigare sjukhus-

Greta Renborg i mitten av 1940-talet när hon var första bibliotekarie på sjukhusbiblioteket och gick med bokvagn på avdelningarna.

präst på Akademiska sjukhuset, och samtalande under rubriken Kan man läsa sig frisk eller? Det var nog den i särklass mest besökta programpunkten, berättar Erik Klang.

Inne på biblioteket visades under jubileumsveckan utställningen: *Från korg till nät eller: Är det inte nog med att jag är sjuk, måste jag läsa också?* Bland annat gav utställningen några glimtar ur sjukhusbibliotekets historia. Några exempel bortsett från redan nämnda Greta Renborg: Eva Nyström förestod biblioteket från starten 1926 fram till 1942. Hon arbetade med biblioteket i sexton år utan ersättning!!! Kan det ha berott på att hon var gift med sjukhusets dåvarande styresman, professor Gunnar Nyström?

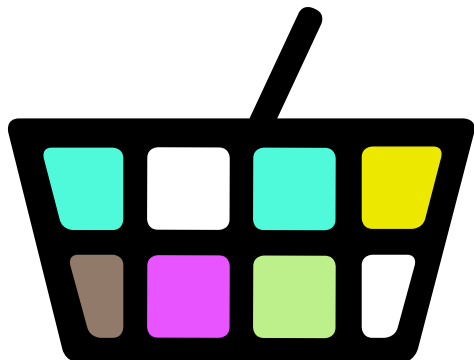
En annan detalj som framhålls i historiken: 1947 överläts skötseln av sjukhusbiblioteket på styrelsen för Uppsala stadsbibliotek. Detta regleras i ett avtal och sägs vara ett lyckat exempel på samarbete mellan kommun och landsting.

HENRIETTE ZORN

Bibliotekarien Erik Klang (i mitten) avtackar Lars Björklund (t v) och Täppas Fogelberg efter deras samtal under rubriken: Kan man läsa sig frisk eller?

Större utbud och elektronisk kundtjänst i Media Direkt.

Nu genomför vi en rad förbättringar i Internetbokhandeln Media Direkt™. Den elektroniska kundtjänsten gör det enkelt för dig att följa din order. Samtidigt ökar vi det engelska och amerikanska utbudet kraftigt – nu kan du välja bland drygt 3,5 miljoner titlar.

Gå in på www.btj.se/md

BTJ Sverige AB, Traktorvägen 11, 221 82 Lund, telefon 046 18 00 00, fax 046 18 01 25

Trådlöst i Katrineholm

KATRINEHOLMS BIBLIOTEK har installerat ett trådlöst nätverk som gör det möjligt för biblioteksbesökarna att surfa med egen dator. Det är en utökad service för framför allt studerande men också för t ex affärsanvändare som har behov av att koppla upp sig med egen dator.

– Det här har gjorts av andra före oss men det nya är att vi har valt en leverantör, The Cloud, som är väldigt stor i Europa och som bland annat har installationer på många järnvägsstationer. Vi kommer att bli det första bibliotek i Sverige som man träffar avtal med, säger Lars Nellde, bibliotekschef i Katrineholms kommun.

Katrineholms bibliotek är i gott sällskap eftersom The Cloud även har avtal med giganter som British Library och National Library of Scotland och där man också gjort sk WLAN-installationer. Med WLAN kan man söka on-line och i arkiven samtidigt, man har tillgång till sin e-post och till multimedia.

The Cloud grundades 2003 med målsättningen att skapa Europas största och mest flexibla trådlösa bredbandsnätverk. Företaget erbjuder idag ett brett urval av tjänsteleverantörer vilket gör det lätt för användarna att koppla upp sig via den leverantör den föredrar.

– Vad som också skiljer är The Clouds affärsidé som även genererar en intäkt för användarna, i det här fallet biblioteket. Företaget tillhandahåller bandbredd/nät för olika aktörer, exempelvis Telia, Tele2, Sony m fl. Så snart besökaren loggar in på någon av dessa kunders sidor som kostar pengar att besöka, kommer delar av intäkten vårt bibliotek till del, säger Lars Nellde.

Han poängterar att man inte är inblandad i någon typ av försäljning, man tillhandahåller enbart access till nätet via The Cloud.

– Trådlöst nätverk är i sig ingen stor nyhet, nytt är konceptet som vi använder oss av.

HZ

SJÄLVBETJÄNINGS- TERMINALER från CODECO

MARK 3

Terminal för utlån och återlämning. Fristående placering i bibliotekslokal.

MARK 4

Återlämningsterminal För fast placering i
– bibliotekslokal
– lobby
– i vägg mot gata medger 24 timmars återlämningservice.

PLASTFODRAL TILL CD- DVD-VIDEO-CDROM från Sund Sound

Platsbesparande
Streckkod & larm på mediet
Anpassade för användning i
självbetjäningsterminaler

Codeco Sverige AB

CODECO

Teknikringen 8
583 30 Linköping

Telefon 013-23 99 50
Fax 013-23 99 55
Webb www.codeco.se

Ett glapp mellan teori och praktik?

*Säffle kommuns pris "Årets framtidsspanare" för bästa magisteruppsats 2006 har tilldelats Linda Cederberg för uppsatsen **Profil och samarbeten på folkbibliotek**. Uppsatsen har gjorts vid Uppsala universitet, Institutionen för ABM, Biblioteks- och informationsvetenskap.*

I dag är folkbiblioteken inte längre en trygg kulturinstitution med rötter i folkbildningstanken. Frågan är hur biblioteken ser på sin roll och funktion – och vilka förändringar som har skett under åren? Linda Cederberg har gått igenom en mängd rapporter och forskningsmaterial om folkbiblioteken för att få perspektiv. Folkbiblioteken har rent historiskt haft en stark koppling till statsmakten vilket gett en disciplinerande funktion. Biblioteken har kanske lite väl ängsligt sneglat på den allmänna samhällsordningen och följt den istället för att upprätta en egen ideologi. I slutet av 1970-talet och under 1980-talet förändras samhället och politiken. Nyliberala reformer genomförs och samtidigt försvagas välfärdspolitiken och folkbildningsrörelsen. Formell kunskap prioriteras och i början av 1990-talet möter folkbiblioteken plötsligt horder av studenter på högre utbildningar – en mycket målinriktad och resurskrävande användargrupp. Ideologiskt har en förskjutning skett från kollektiva normer och värderingar mot en konkurrensorienterad individualism. Biblioteken har fått konkurrens från den privata sfären inom kultursektorn och är inte längre ensamma om att anordna författarfördrag, konstutställningar, barnteater m m.

I dag finns två rörelser inom folkbiblioteksvärlden: den lokala som analyserar behoven och anpassar verksamheten därefter samt den nationella, där biblioteken ivrigt deltar i nationella projekt inom skola, IT och vuxenutbildning. En nyhet är att biblioteken börjat framhäva sin betydelse för tillväxten i

FOTO: ÅSA EKSTRÖM

Årets framtidsspanare heter Linda Cederberg.

kommunerna vilket även innebär att man i högre grad vänder sig direkt till näringsidkare och arbetsgivare. I dag ligger fokus på att knyta till sig de starka i samhället istället för att som tidigare utbilda de kulturellt och ekonomiskt missgynnade.

För att få kunskap om biblioteksverksamheten i dag skickade Linda Cederberg ut en enkät till 54 ledande företrädare för folkbiblioteken runt om i landet. Svartsresultatet visar att den profil som dominerar är kunskaps- och informationsdelen, följt av den sociala delen och slutligen den kulturella. De flesta bibliotekschefer svarade att det är informationsverksamhet men även kunskapsverksamhet som det är ökat fokus på i dag. Samtidigt har man insett att biblioteksarbe-

tet inte längre handlar om antingen "mjuka" kulturorienterade intressen eller "hårdare" informationsorienterade – utan om både och. När det gäller samarbeten som biblioteken har med andra så sker de främst med utbildningssektorn följt av kultursektorn. Något förvånande är det kanske att samarbetena med näringslivet är få även om antalet konstant ökar.

Uppsatsförfattaren 30-åriga Linda Cederberg, har i dag ett längre vikariat på universitetsbiblioteket på Karolinska Institutet i Stockholm. Var det någonting som hon själv reagerade över när hon gick igenom materialet?

– Det är bara en magkänsla men jag tycker det finns någonting schizofrent, eller rättare

sagt ett glapp mellan det som sägs och vad som faktiskt görs inom folkbiblioteksvärlden. Men jag har inte dragit hårdare växlar på det. Jag blev väl lite småfeg.

Det finns till exempel många äldre bibliotekarier som inte deltar aktivt i förändringsarbetet, menar Linda Cederberg.

– De ser med sorg på hur kulturen får en allt mindre roll och har en inre konflikt vad gäller vissa direktiv om ekonomiska samarbeten.

Hon tror ändå att förändringsarbetet går långsamt framåt och att gränserna mellan forsknings- och folkbiblioteken allt mer försvinner. Samtidigt ser framtiden ljus ut för folkbiblioteken. Distansutbildningar och studenter i landsorten kommer att kräva bibliotek för att deras behov ska tillgodoses.

– Men biblioteken måste bli bättre på att marknadsföra sig och sin profil. Det innebär även att profilen måste vara klar och tydlig innan den lanseras. Dessutom tror jag att man bör koncentrera sig mer på PR, säger Linda Cederberg

– Biblioteken ska helt enkelt kaxa till sig och vara stolta över all kompetens de har.

I juryn för Årets framtidsspanare finns representanter för Säftebibliotek, Svensk Biblioteksförning, Säfte kommun, Dik och Länsbiblioteket i Värmland. Delar ur motivering lyder:

”... Utvecklingen påverkas av såväl nationella och politiska strategier som av användarnas krav och förväntningar. Men Linda Cederberg visar också hur stor påverkan bibliotekarietens professionella identitet och självuppfattning har. Kanske kan yrkesidentiteten vara en förklaring till att det, vilket uppsatsen visar, ibland finns ett glapp mellan vad vi säger oss göra och prioritera och vad vi i praktiken gör? En spännande, väl-skriven och tankeväckande uppsats som öppnar för nya frågor och för viktiga diskussioner kring folkbibliotekens olika roller.”

Linda Cederberg fick 10 000 kronor och priset delades ut under Bok & Bibliotek i Göteborg. Pengarna ska bland annat användas för en resa till New York.

ÅSA EKSTRÖM

Länk: <http://www.abm.uu.se/publikationer/2/2006/282.pdf>

Här är *en* del av naturens under.

Här är en annan!

Erbjudande till alla bibliotek!

Prenumerera på Nationalnyckeln
till lägsta pris (f-priset)

175:-/bok!

Beställ på www.nationalnyckeln.se

NATIONALNYCKELN TILL SVERIGES FLORA OCH FAUNA är ett unikt kunskapsprojekt – inget annat land har gjort något liknande. Alla svenska växter, svampar och djur inventerade, dokumenterade och samlade i ett bokverk!

Böckerna ges ut utan vinstintresse av ArtDatabanken vid SLU i Uppsala på uppdrag av Sveriges riksdag. Linnés arbete går vidare!

”Orden kan inte **brinna!**”

Rubriken är ett citat från en av klisterlapparna som sattes upp på klotterplanket utanför det nedbrunna stifts- och landsbiblioteket i Linköping. Natten mellan den 20–21 september 1996 totalförstördes biblioteket i en anlagd brand. Ännu idag är ing- en gripen för branden. BBL har besökt Linköpings nya bibliotek tio år efter branden.

I DET GAMLA BIBLIOTEKET, en tids- typisk tegelbyggnad från 1973, var det fullt av folk på fredagskvällen i sep- tember för tio år sedan eftersom Humanistdygnet pågick – ett populärt årligen återkommande samarrangemang av uni- versitetet, studentkåren, Läns museet och biblioteket i Linköping. Många av de 400 be- sökarna såg på film, andra läste eller diskute- rade medan några lyssnade till författaren och fd chefredaktören Bertil Torekull, som höll ett tal om känslan av att stå i ett sonderb- ombat bibliotek i Sarajevo. Få anande hur kvällen skulle sluta – att folkbibliotekets moderna bestånd skulle förstöras i en stor brand vars lågor också slukade tidningar, tid- skrifter, de äldre samlingarna, handskrifts- katalogerna, den öppna delen av Östgöta- samlingen och forskaravdelningen. Även in- formationskontoret som var inhyst i lokaler- na förstördes.

– Ännu i dag kan jag tycka att det är obe- gripligt att ingen gripits för branden. Eller

åtminstone för någon av de 42 incidenter som föregick branden, säger Helena Selbing, bibliotekschef i Linköping, när jag träffar henne och bibliotekarien Mathias von Wachenfeldt.

Hon syftar på det faktum att det fanns en hotbild med flera sabotage innan branden. I mitten av 1990-talet flyttade informations- kontoret in i huset på grund av sparskäl. In flyttade också invandrarbyrån som ger ser- vice och information till invandrare. Med fa- cit i hand är det idag uppenbart att någon vil- le skrämma de anställda på invandrarbyrån – kablar till datorer och telefoner klipptes av, anteckningar med invandrarbyråns anställ- da hittades, lås bröts upp, hotbrev förekom, bombattrapper hittades etc. I en intervju i Östgöta Correspondenten på tioårsdagen av branden säger en anställd; ”Jag tyckte inte polisen tog det på tillräckligt stort allvar”. I samma artikel uppger dock fd chefen för länskriminalen, Tommy Håkansson, att branden är polisiärt uppklarad men att bevis

Bibliotekets södra del med barnavdelningens egna rum. Via en trappa når man även läsplatserna på taket.

saknas för att gripa gärningsmannen som förmodligen var en av de anställda.

– Vi har inte suttit och spekulerat i vem av oss det kunde vara men förstår att misstankarna gått åt det hållet eftersom låsta utrymmen forcerades utan minsta spår.

På brandkvällen arbetade Helena Selbing i informationsdisken och förstod snabbt att något hänt. Vid 23-tiden på kvällen gick brandlarmet som endast hördes av personalen. Mathias von Wachenfeldt, som då var ställföreträdande chef för huvudbiblioteket, var med om att lokalisera branden. En fätölj brann i ett rum på övervåningen. Det utbröt kaos eftersom brandposten inte fungerade. Mathias von Wachenfeldts enda tanke var att få ut folk ur byggnaden och få ut ett högtalarmeddelande om utrymning, inte att släcka branden.

– Senare har jag frågat mig varför jag inte tog fätöljen och slängde ut den genom fönstret eller åtminstone stängde dörren, säger han.

Därefter gick det snabbt. Elden spred sig blixtnabbt.

– Det kändes som en evighet innan räddningstjänsten var på plats. Men i verkligheten tog det bara några minuter efter brandlarmet innan den första brandbilen kom, säger Helena Selbing.

Efter ungefär en halvtimme stod det klart att biblioteket var dömt. Räddningstjänstens beslut att inte försöka rädda biblioteket räddade i sin tur ett stort antal volymer från vattenskador. Som genom ett mirakel höll taket till källaren och bokmagasinen där kunde räddas. Även administrationsbyggnaden, Kuriositetskabinettet och Benzeliusrummet klarade sig från branden.

– Katalogen förstördes i de äldre samlingarna men i de moderna samlingarna förstördes enbart böckerna. De elektroniska katalogerna fanns kvar vilket innebar att påminnelser och krav fortsatte att skickas ut. Under hela tiden bröt vi inte heller några kontrakt med leverantörer eller mottagare vilket vi så

här i efterhand nog måste poängtera var en stor bedrift, säger Mathias von Wachenfeldt.

Också myntsamlingen räddades, även om den var illa åtgången av värmen. Räddningsarbetet satte genast igång. 235 000 volymer ur stiftsbibliotekets samlingar, 100 000 i folkbibliotekets magasin och tidskriftsarkiv samt 2 000 handskrifter packades ner i 90 000 kartonger som fraktades till ett lager i Hackefors. Där påbörjades renoverings- och saneringsarbetet. Brandmännens räddningsinsatser ställde till med en del. Väta böcker räddades genom snabb konservering i Hemglass-bilar! Därefter tinades de försiktig upp. Sotsaneringen gick till så att man torkade böckerna med specialsvampar av skummad latex, därefter dammsög man dem.

– Brandtekniska utredningar gjordes eftersom brandförloppet var så oväntat. Internationella studiebesök har tittat närmare på våra arbetsmetoder för att rädda samlingarna, säger Mathias von Wachenfeldt.

Det nya bibliotekets ena kortsida med fasaden ut mot parken.

Det mesta av Östgötasamlingarna försvann i lågorna och ett intensivt letande för att återställa dem inleddes. Tillfälligt anställd personal letade och fann böcker på nätet, i antikvariatskataloger, auktionshus och i privata samlingar. Tillsammans med BTJ återställdes folkbibliotekets material. Ett projekt arbetade med att återskapa bokkataloger.

Många frågor dök upp längs vägen, till exempel när det gällde ansvarsfördelningen. Vems uppgift är det att skriva ner vad som gått förlorat? Vem ska skriva anspråkslista till försäkringsbolaget? Är det biblioteksenhetens ansvar eller beställarnämndens? Enligt stadsjuristen var det chefen för biblioteks- och informationskontoret, Tanja Levin, som hade ansvaret. Ytterligare en anställd hjälpte henne att se till att varje saknad pinal fanns redovisad. Försäkringsbolagen betalade ut 103 miljoner kronor av bibliotekets anspråk på 86 miljoner. Man fick alltså mer än vad man begärde.

– Vi fick ut optimalt eftersom vi hade konsekvent hårdhudade förhandlingar, menar Mathias von Wachenfeldt.

Direkt efter branden beslöt kommunstyrelsen att ett nytt bibliotek skulle byggas på samma plats som det tidigare. Parallellt med återuppbyggnadsarbetet bedrevs även biblioteksverksamhet. Bara någon vecka efter branden flyttade biblioteket in i tillfälliga lokaler på Storgatan. Det blev lite pengar över eftersom hyran var lägre. Överskottet gjorde det möjligt för de anställda att resa för att titta på nybyggda bibliotek, både i Sverige och utomlands. Ett ambitiöst arbete inleddes.

– Vi fick en chans att börja om. Ingenting var heligt och vi ifrågasatte allt från hur sam-

lingarna skulle exponeras till själva organisationen, säger Helena Selbing.

– Vi skulle bygga framtidens bibliotek. Men det är ju svårt att svara på vad det är. Det är en fråga vi ständigt måste ställa oss, säger Mathias von Wachenfeldt.

En styrgrupp bildades med representanter för universitetet, skolor, handikapporganisationer.

– Den låg till grund för planeringen. Hela tiden fanns biblioteket som mötesplats med i tankarna, säger han.

Det nya huset blev därför öppet och tillgängligt med en stor inglasad söderfasad mot parken vilket suddar ut gränsen för ute och inne. Den enda äldre biblioteksdelen i mörkt tegel, som i dag är personaldel, har byggts samman med den nya fasaden i vit puts. Interiören är ljus med vita bokhyllor och trägolv. Sedumtaket med sina växter är både snyggt, praktiskt och miljövänligt. Säkerheten finns inplanerad, till exempel med en specialläsesal där även personal sitter. Dessutom är brandsäkerheten inbyggd. Materialet i det nya huset är noga utvalt: naturmaterial är bättre än stålbalkar som riskerar att smälta och orsaka än större fördörelse. Men Helena Selbing menar att det trots allt finns brister.

– Arkitekterna har missat betydelsen av mindre mötesrum i detta öppna bokhav. Dessa rum och en större hörsal saknar vi. Men politikerna nagelfor varenda kvadratmeter och vi hade strikta riktlinjer att det inte fick bli för dyrt.

Det hade kanske varit mer kreativt i den processen att slippa det ständiga ekonomiska oket.

– Annars är väl det starkaste minnet såhär efter branden: alla människors stöd. Engagemanget var enormt och det var enbart positiva ord om bibliotekets omistlighet, säger Mathias von Wachenfeldt.

Lokala aktionsgrupper bildades med Correns dåvarande chefredaktör Ernst Klein och biskopen i spetsen. Initiativ togs till fredagsmöten där både lokala och nationella aktörer, som Per Ahlmark och Bo Strömstedt, berättade om sin relation till böcker eller bibliotek. Flödet av skänkta böcker var enormt.

– 100 000 böcker skänktes till oss. Det kom från såväl privatpersoner som institutioner som t ex biblioteket i Karlstad. Vi fick i vår tur skänka vidare de flesta av böckerna till bland annat skolor. Det var en svår pedagogisk uppgift att förklara för givarna att allt inte behövdes.

I mars 2000 invigdes det nya biblioteket i Linköping. Fortfarande är ingen gripen för branden i Linköping.

ÅSA EKSTRÖM

För den som vill läsa mer rekommenderas även professor Maj Klassons bok "Röster". Ett forskningsprojekt vid högskolan i Borås som resulterade i en bok där det mesta finns dokumenterat om hur barnen upplevde branden och att förlora ett bibliotek, arkitekturen av det nya biblioteket, marknadsföringen kring det nya biblioteket etc.

Oavsett vart du befinner dig...

EBSCO kan hjälpa dig!

Inget är viktigare för EBSCO än att kunna erbjuda kvalitativ och personlig service. Därför finns lokala representanter stationerade i de nordiska länderna – väl utrustade att hjälpa er att möta alla utmaningar ni ställs inför i dagens informationssamhälle.

Tack vare ett pålitligt och globalt nätverk kan din lokala EBSCO-representant erbjuda de mest avancerade elektroniska tjänsterna samt försäkra att de bästa förlagserbjudandena kommer er till godo.

Med vår expertis kan vi hjälpa dig.
Kontakta din lokala EBSCO-representant idag:
Anna Lundén; tel: 073 663 02 41, e-post: alunden@ebSCO.com

www.ebSCO.com

CUSTOMERFOCUSED**CONTENT**DRIVEN

EBSCO
INFORMATION SERVICES

Pysslingstenkrypare, *Lithobius microps*.

Nationalnyckeln Sveriges flora och fauna

DET VAR PÅ Bok & Bibliotek 2005 som arbetslivsminister Hans Karlsson kom ut som fjärilssamlare. Det var på ett av det årets roligaste seminarier där bland andra Göran Greider, Jonas Hallberg och skådespelerskan Iwa Boman också deltog. I samband med seminariet presenterades den första volymen av *Nationalnyckeln till Sveriges flora och fauna* – den som handlar om dagfjärilar och där inte mindre än 140 arter beskrivs i text och bild, med bestämningsnycklar och utbredningskartor. Denna första volym har till dags dato sålt i cirka 25 000 exemplar. Två ytterligare volymer har kommit ut:

Mångfotingar (111 arter) och Bladmossor (262 arter). På kommande är ännu en volym om fjärilar: Ädelspinnare – Tofsspinnare (ca 145 arter).

Nationalnyckeln till Sveriges flora och fauna är Sveriges största bokprojekt någonsin och kommer – när det är klart – att omfatta fler än 100 volymer.

Projektet startade i början av 2002 när Art-Databanken vid Sveriges lantbruksuniversitet (SLU) i Uppsala fick ett uppdrag av Sveriges riksdag som ungefär gick ut på följande: Gå ut och gör det som Linné gjorde. Samla alla svenska arter, kartlägg dem och beskriv dem. Resultatet ska hamna i ett nationellt re-

ferensverk som beskriver alla svenska djur, växter och svampar, dvs flercelliga organismer. Till projektet anslås årligen en klumpsumma som hittills har legat på 27–28 miljoner kronor per år.

Linné fann cirka 3 000 arter. I Sverige finns det idag drygt 50 000 flercelliga arter. Uppskattningsvis handlar det om 4 000 kärlväxter, 10 000 svampar, 2 000 lavar, 1 100 mossor, 2 000 alger, 500 ryggradsdjur, 25 000 insekter och 8 500 övriga ryggradslösa djur. Många har aldrig blivit närmare kartlagda och beskrivna. Det håller nu forskare, skribenter, illustratörer (några av Sveriges skickligaste konstnärer), inventerare och andra på med

Rödhake, *Erithacus rubecula*.

– biblioteken får prenumerera till f-pris

som bäst. Man skrapar på havsbottnar, fångarflugor, söker under stock och sten – arbetet beräknas ta tjugo år.

Det är ett icke vinstdrivande kunskapsprojekt och priserna på böckerna är överkomliga. Det är meningen att gemene man ska ha möjlighet att köpa dessa kunskapspäckade praktverk som ger vackra och vittra ingångar till vår flora och fauna. Bibliotek och skolor, så är det meningen, ska ha möjlighet att prenumerera på volymerna till f-priset under hela produktionsperioden. För närvarande ligger prenumerationspriset per volym på 175 kronor för skolor och bibliotek.

Bokverket ges ut i ett billigare och i ett lite

dyrare utförande: dels som ljusgrått klotband med illustrerat skyddsomslag, dels i utvalt svenskt renskinn.

För allmänheten ligger priset på enstaka bok i det enklare utförandet strax under 300 kronor, prenumerera kan man göra för 200 kronor per volym.

De delar av verket som redan kommit ut har nominerats till och fått en rad priser. Första volymen Dagfjärilar nominerades 2005 till Augustipriset för årets svenska fackbok. Då vann den inte men däremot gick Svenska Publishing-priset 2005 till dagfjärilsvolymen som belönades med inte mindre än två priser: Bästa fackbok och Juryns stora pris.

Nu är andra och tredje volymen (Bladmossor och Mångfotingar) samt Fäلتnyckeln Dagfjärilar nominerade till Svenska Publishing-priset 2006. Böckerna tävlar i den nya kategorin Fackböcker – rikt illustrerade.

Svenska Publishing-priset, som delas ut av företaget Populär Kommunikation vill premiera ”god design, välgjord typografi, böcker som lockar till läsning tack vare ett tydligt och synligt budskap, ett informativt innehåll, en god målanpassning och en tydlig identitet”.

HENRIETTE ZORN

Fjärrlånehanteringen förändras – *men vem ska göra jobbet?*

Bibliotekens fjärrlån förändras i snabb takt. Boklånen ökar medan artikelleveranserna minskar rejält i antal. Folkbibliotekens inlåning ökar starkt och det är låntagarna som gör en allt större del av jobbet. Så ser några av trenderna ut. Jakob Harnesk har varit på nordisk fjärrlånekonferens och spanat efter framtiden.

NÄRMARE 200 fjärrlånebibliotekarier samlades i början av oktober i Helsingör för "The 7th Nordic NVBF-ILL-Conference". Det här var den sista konferensen i NVBF:s regi, av den anledningen att NVBF (Nordiska vetenskapliga biblioteksförningars förbund) läggs ner den 31 oktober 2006. I stället bildar man ett informellt nätverk, som kallar sig NFBN (Nordiska forskningsbiblioteksförningars nätverk).

För ett antal av konferensens talare var sk användarinitierade fjärrlån ett av nyckelbegreppen. Låntagarna tar helt enkelt över en del av de arbetsuppgifter som tidigare utförts av bibliotekspersonalen. Danmark har hunnit långt på området med sina låntagarbeställningar i bibliotek.dk.

I Sverige blev det i början av 2005 möjligt för låntagare att beställa direkt i Libris-systemet. Så här långt är det ett tjugotal forskningsbibliotek som erbjuder sina låntagare den möjligheten, berättade Britt Sagnert, utbildningsansvarig vid KB:s Libris-avdelning, i sitt föredrag.

Enligt den senaste statistiken från Libris har antalet fjärrlånebeställningar minskat rejält de senaste åren. Perioden 1999–2005 är minskningen 31 %. Men bryter man ned siffrorna visar det sig att det är beställningarna på kopior som står för hela minskningen medan boklånen ökat något. Tack vare de elek-

troniska tidskrifternas intåg har artikelbeställningarna minskat med hela 73 %. Back to basics, alltså.

En annan tydlig trend, enligt Britt Sagnert, är att folkbiblioteken beställer allt fler fjärrlån via Libris-biblioteken. Fjärrlånekedjan är för många ett minne blott och det är då självklart att beställa direkt från det bibliotek som man vet äger boken. Folkbiblioteken serverar också fler studenter än tidigare. Följaktligen har dessa beställningar ökat med hela 57 % under åren 1999–2005.

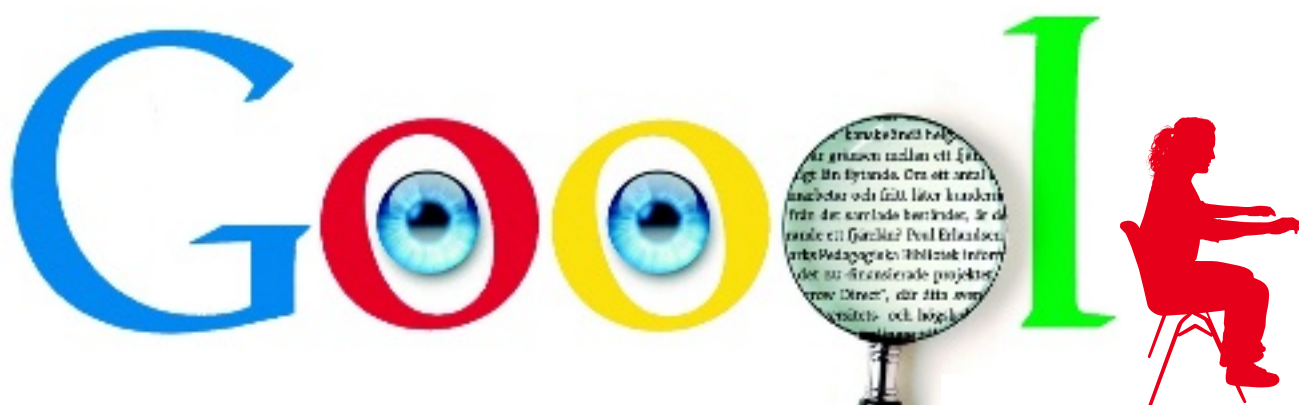
Andra trender, tydliga både i de nordiska länderna och i USA och Västeuropa, handlar om att det blir allt enklare att belägga, dvs hitta de böcker och andra medier man söker. Databaserna blir större och samsökningsmöjligheterna ökar. Några exempel är OCLC:s numera frisläppta WorldCat, som innehåller smått ofattbara 1,3 miljarder poster. På den europeiska nivån lanseras *The European Library*, som söker samtidigt i närmare tjugo europeiska nationalbibliotekskataloger. Sverige och Libris-databasen har ännu inte inkluderats men sägs vara på väg.

Det blir också allt vanligare att man hittar böcker, dvs katalogposter, i Google eller i någon av "kusinerna" Google Book Search eller Google Scholar. Kirsten Larsen från Dansk BiblioteksCenter redogjorde på ett intressant sätt för hur man läst in tio miljoner poster från bibliotek.dk-databasen in i Google Scholar. Anledningen var att man ville synliggöra bibliotekens samlingar för biblioteksövande sökare. När danska internetsurfare hittar en bok som finns på ett danskt bibliotek länkas man till bibliotek.dk-sidan och kan där beställa boken.

Även en handfull svenska högskolebibliotek har låtit Google Scholar indexera sina lokala katalogposter.

Ett problem är dock att Google Scholar fortfarande är relativt okänt för många som söker information. Endast 0,1 % av bibliotek.dk's besökare hittar dit via Google Scholar. Lite större utdelning fick man när man i stället provade att låta de danska katalogposterna länkas från Google Book Search. Där finns möjligheten att begränsa sin sökning enbart till bibliotekskataloger.

"Andra trender, tydliga både i de nordiska länderna och i USA och Västeuropa, handlar om att det blir allt enklare att belägga, dvs hitta de böcker och andra medier man söker."

Självfallet är en sökmotor inte samma sak som en bibliotekskatalog. Funktionaliteten i en katalog är betydligt större och man kan skilja på böcker av Göran Persson och böcker om honom. Inte alltid så enkelt i en sökmotor. Finesser som att separera mellan olika materialkategorier ska vi bara inte tala om. Men de experiment som gjorts visar att man är inne på rätt väg och att det nog bara är en tidsfråga innan majoriteten av sökningarna i bibliotekens kataloger kommer via Google och andra sökmotorer.

För att vara en internationell konferens var det ovanligt lite prat om ett par av de senaste årens allra största buzz words: *copyright* sades visserligen fortfarande vara ett problem men ordet dök förvånansvärt sällan upp. Det samma gäller för *Open Access*, som Mike McGrath från British Library kallade för *The elephant in the library*. Kanske var orsaken att man faktiskt pratade mer om böcker än om e-artiklar.

Konferensens märkligaste uppgift hade Lotte Jörgensen från Biblioteksdirektionen vid Lunds universitet. Hon presenterade dokumenttjänsten *ELIN@ILL*, men var noga med att säga att hon inte marknadsförde tjänsten – eftersom marknadsföring var förbjuden av de förlag vars artiklar ingår. Det var heller inte tillåtet att berätta vad som ingick, i form av förlag, titlar eller artiklar. De bibliotek som använder tjänsten verkar dock

nöjda, varför den här sortens ”samarbete med djävulen” kanske ändå helgar medlen.

Ibland är gränsen mellan ett fjärrlån och ett vanligt lån flytande. Om ett antal bibliotek samarbetar och fritt låter kunderna beställa från det samlade beståndet, är det då fortfarande ett fjärrlån? Poul Erlandsen från Danmarks Pedagogiska Bibliotek informerade om det EU-finansierade projektet ”Öresund Borrow Direct”, där åtta svenska och danska universitets- och högskolebibliotek fritt ställer sina samlingar till förfogande för varandras studenter och lärare. Om projektet går i lås levereras beställda böcker inom 24 timmar med särskild bokbil.

Den typen av konsortier är vanliga i USA, berättade Poul Erlandsen. Amerikanska studier har också visat att användarinitierade fjärrlån är betydligt billigare än de traditionella. När tekniken används på rätt sätt är de också avsevärt snabbare.

Det är alltså tydligt att fjärrlånen har förändrats de senaste åren. Gamla problem, som

fjärrlåneavgifter, har lösts, nya problem har tillkommit. Mängden nya kataloger och specialiserade tjänster gör att biblioteken ställs inför ytterligare en pedagogisk utmaning. Men sammanfattningsvis har fler människor större möjligheter att få tag i den litteratur de vill ha idag. Eller, som gamle Ranganathan* sade: Books are for use.

JAKOB HARNESK

bibliotekskonsult och skribent i BBL

Länkar:

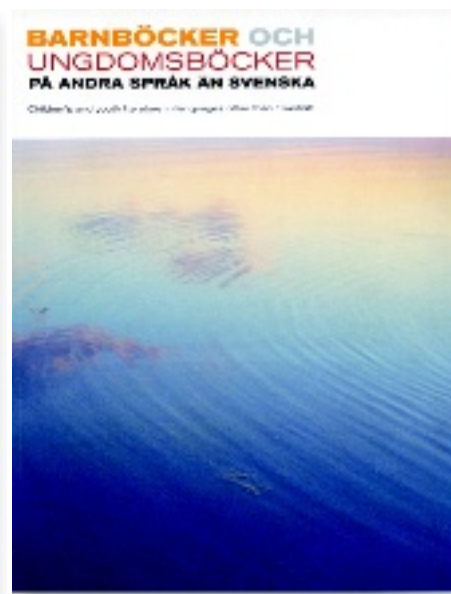
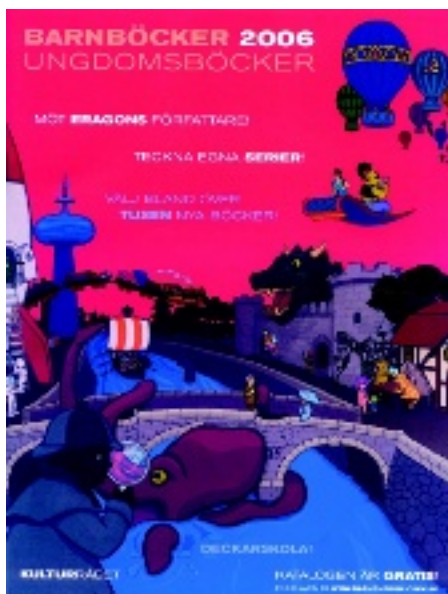
Konferenssajt med presentationer:
<http://conference.dbc.dk/index.php?cf=2>
 WorldCat: www.worldcat.org
 The European Library: www.theeuropeanlibrary.org/

* Shiyali Ramamrita Ranganathan (1872–1972) indisk matematiker och bibliotekarie som anses ha varit en av de mest inflytelserika personerna inom området biblioteks- och informationsvetenskap.

”Ibland är gränsen mellan ett fjärrlån och ett vanligt lån flytande. Om ett antal bibliotek samarbetar och fritt låter kunderna beställa från det samlade beståndet, är det då fortfarande ett fjärrlån?”

Barn- och ungdomsböcker 2006 – i år finns de i två kataloger

LAGOM TILL ÅRETS Bok & Bibliotek presenterade Kulturrådet årets upplaga av barnbokskatalogen: *Barnböcker, ungdomsböcker 2006*, snyggare än någonsin och med ett kongenialt omslag av illustratören Teresa Westman. Dessutom en ytterligare katalog med alla barn- och ungdomsböcker på andra språk än svenska som ges ut i Sverige. Det är andra gången Kulturrådet producerar en sådan katalog, första gången var 2002. Då innehöll katalogen drygt 200 titlar på 18 språk, i år rymmer den knappt 400 titlar på sammanlagt 33 språk. Katalogen *Barnböcker och ungdomsböcker på andra språk än svenska* är en tilltalande produkt. Majoriteten av böckerna (över 250) presenteras i text och bild, på sitt eget språk, men ibland även på svenska och engelska. Längst bak finns ett komplett register för varje språk. Det redaktionella materialet är skrivet både på engelska och svenska. Här finns ett förord signerat av Björn Linnell, förläggare på Natur och Kultur och ordförande i Svenska PEN, en presentation av Internationella biblioteket och ALMA-priset. Särskilt kul är dock att den introducerande texten till katalogen presenteras på trettio språk (inklusive svenska och engelska) – man kan alltså se hur text makedonska, persiska, tigriska, turkiska m fl språk ser ut.

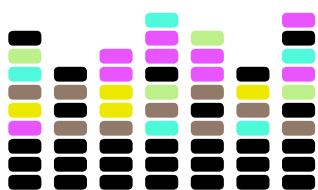
I år kommer drygt 1100 barn- och ungdomsböcker ut i Sverige. Dessa finns förtecknade i ett register längst bak i *Barnböcker, ungdomsböcker 2006*, som tryckts i en upplaga om 400 000 exemplar. Ungefär en tredjedel av dem presenteras med text och bild och de som stått för urvalet är Katarina Dorbell (barnensbibliotek.se), Christer Holmqvist (regionbibliotekarie, utbildningsförvaltningen i Stockholm), Lena Kjersén Edman (lektor i litt.vet), Zahra Safaie (skolbibliotekarie i Borås) samt Monika Staub Halling (skol- och ungdomsbibliotekarie och översättare). Gruppen har haft vissa direktiv att följa när de valt de böcker som ska presenteras i katalogen. Urvalet ska spegla Kulturrådets övergripande prioriteringar: mångfald, tillgänglighet för funktionshindrade barn samt jämställdhet mellan könen. Urvalet ska locka till läsning och vända sig till alla barn oberoende av ålder, bostadsort, social eller etnisk bakgrund. Till den grannliga uppgiften kommer också att så många förlag som möjligt ska vara representerade. I år finns 82 förlag representerade.

Presentationen av barn- och ungdomsböcker i alla upptänkliga genrer (både exempel på manga och ljudböcker finns) varvas med redaktionellt material: artiklar, intervjuer, surftips och på omslagets sista sida en tävling där man kan vinna böcker.

Att man genom dessa två statsfinansierade kataloger får en bra överblick av det landskap som utgörs av barn- och ungdomslitteraturen, är en sak. Att de dessutom är så snygga, är en annan sak. Beröm till Kulturrådet för fint förpackad kunskap där läslusten står i centrum.

HZ

Från Hiphop till klassiskt på direkten i datorn

www.musikwebb.se

Digital BiblioteksGUIDE

WAGNER

www.wagnerform.se

Det finns de bibliotekschefer som tycker att det är en självklarhet att alla medarbetare på biblioteket ska ha ett eget exemplar av BBL. Vad tycker du?

Hjälp från ovan?

KARLSKRONAS KULTURCHEF Ivar Wenster blev riks känd när han i somras öppett medgav att han olagligen laddat ned musik från nätet (se BBL nr 5/2006). Uttalandet ledde omedelbart till en polisanmälan. Men det blir inget åtal – den tekniska bevisningen förstördes i ett av sommarens åskoväder.

– Blixten slog ner i hans dator. Det gick inte att styrka brott eftersom jag inte visste exakt vad han fildelat, säger åklagare Margaretha Lewenhagen, som beslöt att lägga ner förundersökningen, till Blekinge Läns Tidning.

Ivar Wenster anser att detta visar på brister inom åklagarväsendet.

– Som alla andra har jag en backup vid ett eventuellt datahaveri. Delar av innehållet finns kvar om man bemödar sig om att leta. Det är även intressant att åklagaren skyller på blixten eftersom polisutredningen i princip redan var nedlagd innan åskovädet. Brottet ansågs helt enkelt som för ringa.

En principiellt viktig kulturdebatt blir alltså inte av.

– Jag har erkänt vad jag gjort, men brottet ska de bevisa.

Wenster fortsätter med att det för honom inte handlar om att ladda ned musik gratis:

– För mig är det här ingen ekonomisk fråga utan en kulturpolitisk fråga som handlar om tillgänglighet. Det som är viktigt är att artisterna och utövarna får den ersättning de har rätt till.

– Sen att blixten slog ner i datorn är mindre roligt eftersom 10 000 kronor i princip gick upp i rök.

ÅE

För prenumeration

ring BTJ 046-18 01 90 alt. bli medlem och få BBL som en medlemsförmån

Effektiv datafångst för alla områden...

Nya **RFID** baserade produkter!

Paragon™ Smart Kiosk

Komplett självservice lösning med betalning

intellident

**smart
media**

RFID själv service Stationer, hög och sänkbara Stationer, returboxar, mobila läsare för hyllor, sorteringsrobot, larmbågar.

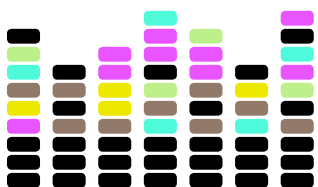
RFID etiketter för böcker, DVD, CD, lånekort

Kontakta oss för mer information eller gå in på vår hemsida
www.phf.se

PHF
System AB

Telefon 0171-469420
www.phf.se
info@phf.se

Prova Musikwebb™ under resten av året

www.btj.se

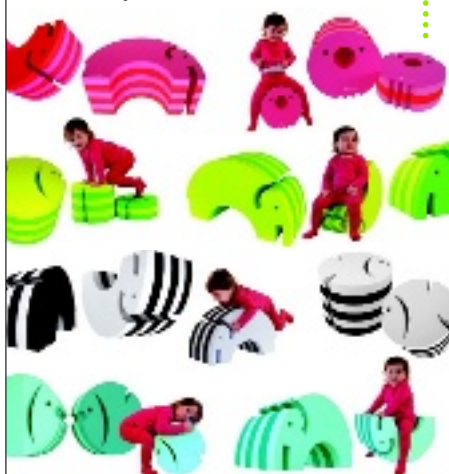
ÄNTLIGEN!
Liten behändig
bokvagn för
både låntagare
och biblioteks-
personal!
**Besök vår
hemsida!**

www.**innorent**.se
Arkitekter Design Inredningar
Tel. 046-524 41

KVALITET DESIGN FUNKTION ERGONOMI

**WE CREATE
THE LIVING
LIBRARY**

Tumledjur barnmöbler

WWW.BIKETJANST.SE

BIKETJANST
LIBRARY INTERIORS

Tfn 0472-300 36 Fax 0472-344 59 E-post info@biketjanst.se

DEBATT OCH KOMMENTAR

Upprop för Nordens kulturtidskrifter

UNDER ÅRETS BOKMÄSSA i Göteborg hölls ett mindre nordiskt möte om kulturtidskrifternas situation i de olika länderna. Slutsatsen blev att det tyvärr ser ganska så bedrövligt ut. Framför allt Finlands redaktörer är just nu oroliga, eftersom de kan få kraftigt sänkta bidrag nästa år. På mötet enades man därför om ett gemensamt upprop som nu även finns på nätet (det fyrspråkiga uppropet hittar man på www.fsk.net/norden.html). I slutet av oktober hade närmare 1400 personer i Norden undertecknat uppropet.

Hot mot kulturtidskrifterna i Norden

Situationen för kulturtidskrifterna i Norden är allvarlig och de få ljus man kan se finns i Sverige. Nu har det nordiska tillståndet tyvärr förvärrats ytterligare; de finländska kulturtidskrifterna riskerar att få en drygt 15-procentig bidragsminskning (om budgeten för nästa år klubbas igenom oförändrad).

I Norge och Danmark har kulturtidskrifterna under många år stångat sina huvuden blodiga i kampen för att få ett anständigt kulturtidskriftsstöd som i alla fall närmar sig en passande nivå. Till exempel har det norska stödet legat på samma låga nivå under de senaste femton åren. Det blir intressant att se om det blir en förändring för den ekonomiska situationen för de norska kulturtidskrifterna i och med den nya statsbudgeten nästa vecka. Dessutom har kraftiga portohöjningar i de bägge länderna redan puttat några tidskrifter över stupet och fler lär få allvarliga problem om inget görs.

I Sverige har kulturtidskriftsstödet visserligen fått några efterlängtnade miljoner i tillfälligt tillskott. Miljoner som har använts både till produktionen av enskilda tidskrifter, samt till marknadsföring och distributionsåtgärder. Men trots att Sverige är ett föregångsland på tidskriftsfronten är kulturtidskrifterna även där plågade av högt porto, minskande biblioteksprenumerationer och – inte minst – ett massivt distributionsoligopol på lösnummermarknaden.

Det handlar om tidskrifter som spelar en väsentlig roll i den offentliga debatten, tid-

skrifter som fördjupar viktiga samtal. Då är det beklagligt att de lider så av att inte ha tillräckligt med pengar för att ens kunna betala avtalsenliga arvoden.

Vi hoppas med detta upprop få beslutsfattare i samtliga nordiska länder att snarast inse att mångfald bland massmedierna inte bara är något som man får automatiskt. Det krävs ett mer aktivt stöd till kulturtidskrifterna i Norden. Kulturpolitik bör handla om att hålla en kultur levande och skapa förutsättningar för en fortlevnad. Genom ökade satsningar på kulturexport eller mer kommersiella medier felprioriterar man och riskerar att utarma viktiga nationella och internationella röster. Stödet till kulturtidskrifterna bör öka och de politiska åtgärderna för dessa måste utvecklas i samtliga nordiska länder. Slutligen hoppas vi innerligen att Finlands regering och riksdag inte genomför det aviserade nedskärningarna i kulturtidskriftsstödet. Det är ett steg i totalt fel riktning för mediemångfalden i Norden.

Genom detta upprop uppmanar vi Nordens kulturpolitiker:

- att ge ett mer aktivt stöd till kulturtidskrifterna i Norden,
- att öka – och inte som i Finland minska – stödet till kulturtidskrifterna,
- och att utveckla de politiska åtgärderna för de nordiska kulturtidskrifterna.

KIRSI HENRIKSSON, ORDFÖRANDE,

Kultur- opinions- och vetenskapliga tidskrifternas
förbund, Kultti rf

EVA LØVEID MØLSTER, Norsk tidsskriftforening

**BABAK RAHIMI, ordförande, Föreningen för
Sveriges kulturtidskrifter**

**IVAN ROD, formand, Foreningen af
Danske Kulturtidsskrifter**

filmbiblioteket

- En hemsida för Sveriges bibliotek!

-Du har väl fått årets stora reakatalog?

Om inte, hör av dig så skickar vi en till dig!

Filmdata AB, Göteborgsvägen 19, 504 35 Borås, Tel: 033-225270 Fax: 033-444466 Mail: bibliotek@filmdata.se

Produktpaket

mikromarc Optima Lite

Förberedelse innan uppdrag
Konsulting hos kund, halvdag
Rapport från uppdrag
Introduktionspris: 4 000 kr

mikromarc Optima Basic

Förberedelse innan uppdrag
Konsulting hos kund, heldag
Rapport från uppdrag
Introduktionspris: 6 000 kr

Bibliotekscentrum lanserar en ny tjänst!

Optimera din användning och nytta av Mikromarc i verksamheten!

mikromarc Optima

- för nöjdare kunder

Vi vill gärna bidra med den kunskap som finns på Bibliotekscentrum för att öka våra kunders användning samt nytta av Mikromarc. Av den anledningen introducerar vi nu en ny tjänst – Mikromarc Optima!

Mikromarc Optima ger er som kund tillgång till att nyttja våra två verksamhetskonsulter. Efter varje utfört uppdrag lämnas en skriftlig rapport till er som kund med förslag på åtgärder.

Intresseanmälan på: www.bibliotekscentrum.se/mikromarcoptima

Bibliotekscentrum

Bibliotekscentrum Sverige AB
Honnörsgatan 24, 352 36 Växjö, Tel: 0470-532 530
www.bibliotekscentrum.se, info@bibliotekscentrum.se

Goda förutsättningar men inget gensvar

”Kvinnoliv i Sörmland” heter ett projekt som avslutats i höst med en skrivartävling för kvinnor bosatta i Sörmland på temat kvinnoliv. Projektet, så var det tänkt, skulle också inspirera till samarbete mellan folkbibliotek och studieförbund. Men hur blev det egentligen med den saken?

I FEBRUARI FÖRRA ÅRET inleddes projektet ”Kvinnoliv i Sörmland” med en inspirationsdag på Åsa Folkhögskola i Sköldinge. Ett hundratal personer från studieförbund och bibliotek runt om i Sörmland fick höra Ulrika Knutsson berätta om Fogelstadskvinnorna och de fick höra Britt Söderholm, som länge arbetat med skrivverksamhet, resonera kring berättande och skrivande. De fick även en presentation av projektet. Tanken var att studieförbunden och biblioteken väl hemma igen skulle sätta sig ner och diskutera hur de skulle kunna samarbeta och sedan på bred front bjuda in till studiecirklar, föreläsningar, temadagar och berättarcaféer kring just kvinnoliv i Sörmland. Det skulle kunna vara aktiviteter kring teman som statarkvinnans liv och villkor, torparhustrur och bondfruar, livet i herrgård och högre stånd, invandrarkvinnor eller Fogelstad. Man skulle till exempel också kunna studera någon sörmländsk kvinnlig författare, som Moa Martinsson, Kerstin Ekman eller Elin Wägner, eller fördjupa sig i kvinnobilden hos en manlig författare som Ivar Lo-Johansson eller Sven Delblanc.

Projektet lanserades av Länsbildningsförbundet och Länsbibliotek Sörmland tillsammans med Åsa Folkhögskola, som bland annat har lång erfarenhet av skrivarkurser. Det låg väl i linje med både folkbibliotekens och studieförbundens uppgifter. Ramarna var vida. Det fanns stort utrymme för egna idéer. Länsbildningsförbundet hade satt av en del stimulanspengar, bland annat för att man lokalt skulle kunna arrangera berättarcaféer med Britt Söderholm. Förutsättningarna var alltså goda och ”Kvinnoliv i Sörmland” kunde ha blivit ett bra exempel på hur ett fruktbart samarbete mellan studieförbund och bibliotek skulle kunna se ut.

Men gensvaret från både biblioteken och

studieförbunden uteblev. Resultatet blev några berättarcaféer, en utställning och enstaka program. Det var allt. Av temadagar och studiecirklar blev intet.

Länsbiblioteket var alltså en av initiativtagarna. Några pengar gick man inte in med i projektet. Däremot har man under projektets gång löpande varit med i diskussionen om hur man skulle gå vidare. Det var i den diskussionen idén om en skrivartävling på temat ”Kvinnor i Sörmland” kom upp. Tanken är att det hela ska utmynnas i en antologi som ska komma ut i början av nästa år.

– Skrivartävlingen var ett sätt att ge nytt liv åt projektet, säger Anneli Reinhammar som är länsbibliotekarie i Sörmland och som sådan också sitter med i Länsbildningsförbundets arbetsutskott.

Hon har för övrigt bara goda erfarenheter av samarbetet inom Länsbildningsförbundet.

– Vi har ett samtalsklimat oss emellan som gör att det kan komma upp sådana här idéer, säger hon.

Och hon trodde verkligen på projektet liksom på att det skulle kunna leda till ett närmare samarbete mellan studieförbunden och biblioteken.

– Biblioteken måste vara öppna, som rum och för samarbete med andra. Studieförbunden skulle kunna använda biblioteken mer än vad de gör och för biblioteken skulle studieförbunden vara en bra samarbetspartner. Men man måste bjuda in varandra till samtal på båda håll.

När det gäller ”Kvinnoliv i Sörmland” var alltså gensvaret svagt. Anneli Reinhammar tolkar det dock inte som ointresse.

– Jag tolkar det istället som att man har det ganska tufft på biblioteken i Sörmland. Det är så mycket rent praktiskt, fysiskt arbete som måste göras för att verksamheten ska

fungera. Man har inte tid att tänka och man har inte ork att ta till sig nya idéer. Att samarbeta tar dessutom tid, åtminstone i ett initiativskede.

– Det kan också finnas okunskap om hur man kan arbeta tillsammans. Sedan jag flyttade från den lokala till den regionala nivån har jag till exempel själv lärt mig mycket om samarbete som jag skulle ha haft nytta av när jag arbetade på den lokala nivån.

Anneli Reinhammar menar också att många av dem som arbetar på biblioteken inte heller har någon egen erfarenhet av arbetet i ett studieförbund, till exempel i studiecirklar.

Det bör dock tilläggas att även om gensvaret på projektet i det närmaste uteblev betyder det inte att det finns samarbete mellan studieförbunden och biblioteken i Sörmland. Man samarbetar bland annat om litterära caféer och det händer att studiecirkelledare har upptakt på biblioteket.

– Och de flesta bibliotek som har en bra programverksamhet har också ett bra samarbete med studieförbunden, säger Anneli Reinhammar.

Men hon tycker att samarbetet borde vara mer omfattande eftersom – som hon uttrycker det – både folkbiblioteken och studieförbunden sysslar med det livslånga lärandet och med det livslånga njutandet.

– Om vi tar lärandet är vi båda en del av människors ständiga förkovran och där tror jag att vi skulle kunna lära oss mycket av varandra, säger hon och tar bibliotekens informationskompetens och studieförbundens pedagogiska kompetens som exempel.

Hon tycker också att studieförbunden och biblioteken borde samarbeta mer när det gäller att lyfta fram lusten i läsandet, ett område som biblioteken åter börjar sätta i fokus.

– Vi har kämpat i flera år för att visa att vi är

Kända kvinnor i Sörmland var kärntruppen i den s k Fogelstad-gruppen: Fr v Elisabeth Tamm, Ada Nilsson, Honorine Hermelin, Elin Wägner och i korgstolen Kerstin Hesselgren. Bilden är hämtad från utställningen Kvinnliga pionjärer kring Fogelstad

en resurs när det gäller informationskompetens i det livslånga lärandet. Men nu har det börjat svänga igen och vi lyfter allt mer fram skönlitteraturen och lusten i läsandet.

– Ute på biblioteken behöver man stöd och stimulans. Vår roll är att stimulera, att visa på vad som finns och lyfta fram olika samarbetsmöjligheter.

Jan-Erik Rosenqvist, länsbildningskonsulent i Sörmland, drar samma slutsats som Anneli Reinhammar. Det var inte ointresse som gjorde att gensvaret från studieförbund och bibliotek uteblev.

– Både studieförbund och bibliotek har under lång tid fått kärvare och kärvare ekonomi. Verksamheten är anpassad till den personal man har och ”Kvinnoliv i Sörmland” kom utöver. Då orkar och hinner man inte. Ett sådant här ämne säljer inte sig självt. Det måste man jobba med.

– Vi har genom åren lyft flera projekt som gett bättre resultat, säger han och påpekar också att studieförbunden idag har en halverad personalstyrka jämfört med för tio till femton år sedan.

Han berättar också att Länsbildningsförbundet för ett år sedan skickade ut en enkät till studieförbunden. Enkätsvaren visade just att studieförbunden inte orkade ta emot alla aktiviteter som Länsbildningsförbundet erbjuder.

En annan orsak till att gensvaret från studieförbunden uteblev kan ha varit att de har lång planeringstid och att många, när erbjudandet kom, redan hade lagt fast programmet för relativt lång tid framåt.

– Studieförbundens utåtriktade verksamhet har dessutom minskat avsevärt i förhållande till den man har tillsammans med medlemsorganisationerna och det påverkar naturligtvis också en aktivitet av det här slaget.

Det senare är delvis en konsekvens av den kärvare ekonomin – verksamhet tillsammans med medlemsorganisationerna är billigare – men det är en utveckling som Jan-Erik Rosenqvist ser på med skepsis.

– Det är en demokratifråga. Det innebär att det är färre och färre som får information om verksamheten och om man inte får reda på att det finns en verksamhet kan man inte delta i den, säger han och lägger till att det också påverkar den allmänna bilden av studieförbundens verksamhet negativt.

Jan-Erik Rosenqvist vill liksom Anneli Reinhammar se ett närmare samarbete mellan studieförbunden och biblioteken.

– Jag utgår ifrån att de behöver varandra, men det är en prioriteringsfråga för både biblioteken och studieförbunden. När det gäller kulturprogrammen fungerar det väldigt bra på några ställen, bland annat Vingåker och Katrineholm. Där har man ett aktivt samarbete kring program. På andra ställen är det nästan inget samarbete alls.

Jan-Erik Rosenqvist tror att samarbetet kommer att öka. Samtidigt krävs det en aktiv insats för att få igång ett samarbete, och den finns det ofta inte tid till. Ett första steg är att man lär känna varandra och upptäcker var man har gemensamma intressen.

– Studieförbundens syn på biblioteket måste också förändras lite grand. Jag hoppas att allt fler inom studieförbunden ser biblioteket som en mötesplats och ser man biblioteket som en mötesplats där man kan finnas underlättat det också samarbete, säger han och konstaterar att då måste också lokalerna vara utformade så att de fungerar som en mötesplats.

Även bibliotekens bild av studieförbunden måste ändras, anser han. Bibliotekspersonalen ser oftast bara den utåtriktade delen av studieförbundens verksamhet och då får man en felaktig bild av den.

Britt Söderholm har spelat en viktig roll i projektet. Hon har lång erfarenhet av att arbeta med skrivarkurser, först i Norrbotten och sedan på Åsa folkhögskola. Hon är numera pensionär, men en mycket aktiv sådan med engagemang i bland annat föreningen Liv i Sverige, Katrineholms Teaterförening och Föreningen för kvinnokraftens bevarande, som är en utlöpare av en skrivarkurs på Åsa folkhögskola. Hon arbetar med Statarspelet i Katrineholm, är författare och förläggare – det var förresten Mikael Niemi som döpte hennes förlag till Lekatten – och hon fick Sörmlands läns landstings kulturpris förra året och Katrineholms kommuns i år.

Britt Söderholm medverkade i inspirationsdagen, har haft några berättarkaféer och har svarat för arbetet med skrivarantologin. Hon har också varit ute och propagerat för ”Kvinnoliv i Sörmland” i olika sammanhang.

– Men intresset har varit ljumt och gensvaret sämre än jag hade hoppats på. Alla har tyckt att å vilken härlig idé. Men sedan har det stannat vid det. Om man ska lyckas med ett sådant här projekt måste man hitta de eldsjälarna, som vill arbeta med det.

Men även om man inte fick igång särskilt många aktiviteter inom projektet tycker inte Britt Söderholm att det har varit bortkastat.

– Jag vet att vi har ökat intresset för kvinnor och litteratur och för kvinnors skrivande. Vi har också fått ett stort antal kvinnor – mest medelålders och äldre – från hela Sörmland att skriva berättelser om kvinnor, om sig själva eller mormor eller farmor eller någon annan kvinna. Flera av texterna är oerhört spännande och det är tillräckligt många texter som håller för en bok.

PETER ALMERUD
frilansjournalist

Studievägledare + bibliotekarier = Sant

En virtuell frågetjänst där man kan chatta på olika språk kan bli verklighet på biblioteken nästa år. Tanken är att vuxenstuderande ska kunna få svar på sina frågor av studievägledare och bibliotekarier.

– Det här är ett av det roligare och bättre samarbeten mellan olika yrkesgrupper som jag varit med om. Vi kompletterar varandra så väl eftersom bibliotekarierna redan har vana att möta denna målgrupp och vi har verktyg för att lotsa vidare mot arbete, säger Mita Thorstensson, yrkesstudievägledare som deltar i projektet i Kista.

I Stockholm har man beslutat att låta studieyrkesvägledare fokusera på uppsökande verksamhet i områden där det är låg utbildnings- och förvärvsnivå.

Under hösten testas den flerspråkiga frågetjänsten som vänder sig till vuxenstuderande som man hoppas kunna lansera nästa år. Tjänsten kallas Jagvillveta.nu och är ett samarbetsprojekt, där studievägledare och bibliotekarier tillsammans ska hjälpa till att svara på frågor om arbete, studier och bibliotek. Via video, telefon, e-post och chatt. Olika lärmiljöer i Stockholm är involverade i utvecklingen av tjänsten som byggs upp i Kista Lärcenter där Åke Nygren är projektledare.

– Tanken är att få igång en tjänst där man

på allvar kan hjälpa till på flera olika språk. Vi börjar på svenska och arabiska, säger Åke Nygren.

Tjänsten byggs ut i samarbete med de elektroniska frågetjänsterna som är knutna till eref.se (Ordbron, Fråga biblioteket, Jourhavande bibliotekarie, Barnens bibliotek).

– Det här kommer att innebära ökad tillgänglighet eftersom vi lättare når de som har andra modersmål än svenska och även utökade öppettider. Även om det fysiska biblioteket är stängt kan ju Jourhavande bibliotekarie alltid svara på frågan.

Just nu sonderar man terrängen och utforska de olika tekniska möjligheterna för att chatta.

– Vi testar och jämför både de programvaror som redan idag används som tex WRLplus och som har en backoffice-funktion. Det är en fördel när det gäller medsök och att återanvända tidigare ställda frågor i en FAQ. Den nya gratistjänsten som heter MeeboMe är oerhört lätt att installera. Fördelen med MeeboMe är att man som operatör kan hantera flera chattar samtidigt men frågeställaren ser bara den egna chatten, säger Åke Nygren.

Tanken är att Jagvillveta.nu ska kunna användas av vuxenstuderande och andra under våren 2007.

ÅE

Vikten av att synas

– DET ÄR NÖDVÄNDIGT att biblioteken tar chansen och påverkar och även inser att det ger makt. Och att det faktiskt är roligt! säger Zuzan Helinsky, författare till *En nödvändig liten bok om marknadsföring av bibliotek*.

Hon har under flera år arbetat som bibliotekarie och har även ett förflutet som produktchef på BTJ men driver sedan fem år tillbaka ett eget konsultföretag. När BBL ringer upp henne så står hon på Mjölby tågstation efter att ha besökt kommunens bibliotek och föreläst om vikten av marknadsföring för bibliotekens framtid.

– Vi måste göra som alla andra företag och organisationer och tala om för andra vad det är vi är bra på. Annars kommer vi inte att synas och då finns vi på sikt inte kvar i framtiden.

I dag finns det nästan inte ett område som inte är konkurrensutsatt vilket även biblioteken måste inse. På vilket sätt kan då biblioteken marknadsföra sig?

– Biblioteken behöver inte vara så ängsliga och kanske sänka duktighetskraven. I början kan man lära av andra och testa sig fram. Men även tänka lite vilt utan bromsar! Man ska inte vara så rädd för att få ett nej eller att själv säga nej, säger hon.

Dessutom menar Zuzana Helinsky att alla kan lära sig marknadsföring och det behöver inte vara dyrt och krångligt.

– Man måste våga tänka vilt och galet för att hitta den hållbara idén. Det är av misstagen man lär och därför måste man våga och släppa lite på duktighetskraven, säger hon och poängterar att hon talar utifrån egen erfarenhet av att ha gått på många nitar genom åren.

– Jag vill få bort det utbredda tänket om att "andra får göra det där" när det gäller marknadsföring. Sanningen är att alla måste göra! Det krävs för att få allmänhetens intresse i dag. Man kan inte längre leva på ett gammalt rykte. Konkurrenten om allmänhetens uppmärksamhet är alltför stor.

Men hur ska slimmade bibliotek hinna med ytterligare ett tidskrävande arbetsmoment?

– Genom att ta bort onödiga rutiner, bortrationalisera och effektivisera. Avveckla det som har låg utvecklingspotential. Istället bör man fokusera på att dela ut produkter och tjänster som lockar. Det ger även på sikt något tillbaka.

ÅSA EKSTRÖM

Låna på dagis!

HUR SKA MAN få barnen att i tidig ålder bli förtrogna med böcker och läsning? Ett sätt kan vara att göra som Nordanstigs kommunbibliotek har gjort: köpa in boklådor till förskolorna som placeras strategiskt på plats så att det är lätt för föräldrarna att ta med en bok hem och låsa den för sitt barn efter dagis. När man läst klart boken lägger man tillbaka den i lådan.

Nordanstigs kommunbibliotek har inalles köpt in nio boklådor till förskolorna. Varje låda rymmer cirka trettio böcker, helt nyinköpta med hjälp av bidrag från Statens kulturråd.

Projektet är så färskt att det är för tidigt att säga hur boklådorna har tagits emot av föräldrar och personal.

– De som läst om det i tidningen har spontant uttryckt sig positivt till det här. Vi har tidigare haft boklådor i filialbiblioteket i Hassela och där har det varit väldigt uppskattat, säger Lena Gräntz, bibliotekschef i Nordanstig.

Om ungefär ett halvår ska man göra en utvärdering av boklådor på förskolan.

Nordanstigs kommun ligger i nordöstra Gävleborgs län i Hälsingland.

HZ

Utbildningar i digitalisering

FRÅN ABM-CENTRUM meddelas att höstens schema för de gratiskurser som ges inom digitaliseringsområdet nu är spikade. Intresset har varit stort och därför ger ABM-centrum genom Framtid i Access (FIA) ytterligare ett antal utbildningar. Syftet med kurserna är att öka kunskapen och förståelsen för hur digitaliseringsarbetet bör gå till samt vilka möjligheter den digitala tekniken erbjuder.

Utbildningarna erbjuds främst till anställda inom organisationer som fått accessbidrag, och i mån av plats, till andra sökande. Inga förkunskaper krävs till grundkurserna.

På kurserna får man såväl teoretisk som praktisk kunskap, ambitionen är att lära ut hur man bevarar och tillgängliggör kulturarvet digitalt. Grundutbildningen ger deltagarna grundläggande kunskaper i hur hela digitaliseringsprocessen går till från bearbetning av originalmaterial till färdig digital fil. Vidareutbildningarna är mer praktiskt inriktade och ges inom områden som bildfångst, digitalisering av rörlig bild, digitalisering av ljud, bevarandefrågor och bildbeskrivning.

Arbetet inom ABM-centrum bedrivs i projektform under drygt tre år fram till slutet av 2007. Verksamheten drivs med begränsade medel från de åtta initiativtagande institutionerna: Kungl. biblioteket, Nationalmuseum, Riksantikvarieämbetet, Riksarkivet, Statens kulturråd, Naturhistoriska riksmuseet, Statens ljud- och bildarkiv och Nordiska museet. ABM-centrums syfte är att främja förståelsen och samarbetet mellan arkiv, bibliotek och museer samt att stimulera utvecklingen av digitalisering.

När projekttiden är slut kommer ABM-centrum att ha utbildat över 300 personer genom Framtid i Access.

Mer information om utbildningar och kursinnehåll finns på www.abm-centrum.se

Lokal frågetjänst i Karlskrona

KARLSKRONA BIBLIOTEK har öppnat en lokal frågetjänst som riktar sig till alla i Karlskrona. Det är en e-posttjänst som är öppet dygnet runt och svar på frågorna får man så snabbt personalen hinner med. Man kan posta och ställa frågor om lånerutiner, hur man lånar från nätet eller hur man bokar en dator på Karlskronas stadsbibliotek. Personalen svarar också på litteraturfrågor, söker i databaser eller i uppslagsverk. Den lokala tjänsten är en utökning av den nationella frågetjänsten Fråga biblioteket till vilken Karlskronas bibliotek varit ansluten till sedan 1998. Lättas när man tjänsten genom att gå in på www.karlskrona.se/bibliotek, klicka på "Fråga biblioteket" i menyn till vänster.

HZ

HZ

Självbettjäningsautomater & R F I D

Codeco erbjuder biblioteken självbettjäningsautomater och ett komplett koncept av RFID utrustning inklusive RFID etiketter (chips), larmbågar, konverteringsstationer, inventarieläsare, utrustning till personalarbetsplatser och självbettjäningsautomater

STOCKHOLMS STADSBIBLIOTEK

LUMA FILIALEN, HAMMARBY SJÖSTAD

Ett 100% RFID bibliotek med utrustning från Codeco

CODECO SVERIGE AB
TEKNIKRINGEN 8
583 30 LINKÖPING

www.codeco.se

Tel : 013 23 99 50
Fax: 013 23 99 55
E-mail: sales@codeco.se

AUSTRALIEN

TERRORISTSKRÄCK

Baillieu Library vid Melbournes universitet har tagit bort tre böcker av Abdullah Azzam som handlar om islamsk jihad från de öppna hyllorna. Detta för att inte stöta sig med Australiens anti-terroristlag från 2005. Två av böckerna, *Defence of the Muslim Lands* och *Join the Caravan*, ansågs av en federal granskning-nämnd i juli, egga till terrorism och martyrskap och import förbjöds. Enligt ett uttalande av Australiens justitieminister Philip Ruddock är det dock fortfarande tillåtet att referera till arbeten om extremistisk ideologi om det inte innebär uppmaning till våld. Andra universitetsbibliotek väntas följa efter Baillieu Library.

(www.ala.org)

ENGLAND

DEN NAKNA PROTESTEN

Sedan februari i år har vänner till Kingsteignton's bibliotek både i sol och i regn och rusk demonstrerat mot att biblioteket hör till de tolv småfilialer som kommunstyrelsen i Devon planerar att lägga ner. Bland de demonstrerande har funnits medlemmar i kommunstyrelsen från både lokal- och distriktsnivå. Protesten såg ut att vara förgäves men demonstranterna gav inte upp utan fann på råd. Demonstrerande nakna i biblioteket ropade de: "Don't strip us of our library". "Ingen blev sårad och vi fick ett gott skratt", försäkrar en av deltagarna. Nu har man låtit göra en affisch av demonstrationen. Strax före jul ska beslutet tas i kommunfullmäktige i Devon. Måste man vara naken för att få fram ett budskap? I varje fall i media eftersom BBC uppmärksammat protesten, något som inte var fallet tidigare.

(BBC News 6/10, <http://news.bbc.co.uk>)

DANMARK

NYA TIDER – NYA BIBLIOTEK

Den stora kommunalreformen i Danmark, som innebär att antalet kommuner skärs ned från 275 till 98, betyder förändringar på alla områden. För biblioteken gäller det att ha en stark och effektiv organisation i de nya stor-kommunerna. "Nytænkning er nødvendig, hvis bibliotekerne skal fastholde og videreudvikle deres centrale rolle i det lokale kultur- og videnstilbud", manar Danmarks biblioteksforenings ordförande Vagn Ytte Larsen i medlemstidskriften Danmarks Biblioteker. Den traditionella biblioteksanvändningen minskar och ett nytt användningsmönster börjar avteckna sig. Ett starkt huvudbibliotek i varje kommun blir basen.

Samtidigt tvingas kommun efter kommun att skära ner. "Vanskelig fødsel for kommunalreform" skriver Søndag Aften i sitt oktobernummer. Det handlar naturligtvis mycket om pengar och om protester. Samtidigt fortsätter arbetet med modernisering och effektivisering av kommunernas administration: helt ny struktur, överflyttningar av personal, nya samarbetspartner, nya rutiner – ett jättearbete. En undersökning om kommunalreformens konsekvenser för biblioteken (med deadline 10 oktober) skall ge överblick.

(Danmarks Biblioteker 2006:6, Søndag Aften 2006: oktober m fl)

SPELA POKER ELLER SPARKA BOLL?

"Lån en bold eller gå ud og leg" – så heter ett projekt vid Thisted's bibliotek. Avsikten är att få barnen att inte sitta klistrade vid bibliotekets datorer hela dagen. Projektet sägs också vara ett led i att utveckla arbetet med integration av flyktingar och invandrare eftersom i synnerhet invandrabarn sitter mycket vid datorerna. Biblioteket lånar ut bollar till basket och fotboll och har en egen bollplan utanför fönstren. Idéerna har inte fallit i god jord

hos Biblioteksstyrelsen, däremot har kommunen stöttat projektet.

Bibliotekens datorer drar ungdom, men inte alltid på det sätt som var meningen. Vid ett stickprov på Skanderborgs bibliotek undersökte man vilka Internetsidor som brukade besökas. Då avslöjades överraskande en omfattande användning av platser för virtuellt pokerspel. Hasard accepteras naturligtvis inte. Om man skall spela poker får man göra det på andra platser, menar den förbluffade bibliotekschefen.

(Bibliotekspressen 2006:13 och 2006:15)

MARKNADSDOMINANS

DBC medier har köpt BTJ Danmark A/s. Konkurrensen blev för hård på den danska marknaden för biblioteks- och skolböcker. DBC medier ägs av Kommunernes Landsforening (61 %) och Gyldendal (39 %). Det nya bolaget heter Biblioteksmedier A/s.

(Danmarks Biblioteker 2006:6, DBC-avisen 2003:3)

FINLAND

DET NYA NATIONALBIBLIOTEKET

Helsingfors universitetsbibliotek blev Nationalbiblioteket den 1 augusti 2006 då ändringen i universitetslagen trädde i kraft. Det nya Nationalbiblioteket är fristående under Helsingfors universitet och blir gemensam serviceenhet för hela biblioteksnätverket. Förutom universitetsbiblioteken omfattar detta yrkeshögskolornas bibliotek, specialbiblioteken och de allmänna biblioteken. Till uppgifterna hör givetvis att främja det nationella och internationella samarbetet inom biblioteksväsendet. Nationalbiblioteket skall också vara en kulturinstitution för alla med utställningar, konserter, föreläsningar och författarbesök.

(www.lib.helsinki.fi, The National Library of Finland Bulletin 2006)

NORGE

"BIBLIOTEKUTGREIINGA" KLAR

Den nya biblioteksutredningen har nu lämnats över till kulturminister Trond Giske. ABM-utvikling (Statens senter for arkiv, bibliotek og museum) har utfört uppdraget som det fick år 2004. Utredningen består av två delar: "Bibliotekreform 2014 – del I: strategier og tiltak" och "Bibliotekreform 2014 – del II: Norgesbiblioteket – nettverk for kunnskap og kultur". Förslaget innebär i huvudsak att man skall satsa på gemensamma digitala tjänster och större biblioteksenheter. De norska biblioteken ska 2014 ha "sterkere fokus på formidling og allmenn tilgang til digitalt innhold".

(www.abm-utvikling.no, www.norskbibliotekforening.no)

TYSKLAND

FRANKFURTMÄSSAN OCH BIBLIOTEKEN

Frankfurtmässan slog som vanligt rekord, i år med mer än 7 000 utställare från 113 länder. Årets tema och gästland var Indien. Südasien-Institut (SAI) vid Heidelberguniversitet är sedan år 2005 ansvarsbibliotek för "Südasien" i Tyskland och hade ett utställningsbås på mässan.

SAI:s bibliotek har, enligt bibliotekschefen Eleonore Schmitt, en av världens största samlingar som behandlar Sydasien. Mer än hälften av beståndet, som består av 265 000 volymer och 500 löpande tidskrifter, handlar om Indien. Det får ses mot bakgrunden av att Indien producerar 70 000 titlar på 24 språk årligen. Ungefär 70–80 procent av verken är på engelska eftersom majoriteten av vetenskapliga verk såväl i Indien som i utlandet skrivs på engelska. Som ansvarsbibliotek deltar SAI också i ett virtuellt bibliotek, "Savifa" (www.savifa.de), som funnits sedan i juni och som har som mål att bli portal för

sydasienforskningen i Tyskland. Savifa ingår i den tyska akademiska virtuella paraplygruppen "vascoda", Internetportalen för vetenskaplig information (www.vascoda.de).

I samarbete med Frankfurtmässan hade också Deutschen Gesellschaft für Informationswissenschaft und Informationspraxis e.V (DGI) en tre dagars fackkonferens i kongresscentret: "DGI-Online-Tagung". Syftet är att bygga upp en avdelning för fackinformation på mässan.

(BuB Forum Bibliothek und information 2006:09 och 2006:10)

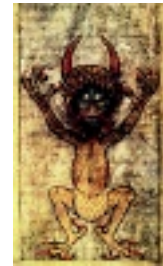
INTERNATIONELLT

GOOGLE OCH BIBLIOTEKEN

Google satsar på bibliotek och bibliotekarier som samarbetspartner och inte som konkurrenter. Google Librarian Newsletter är ett led i denna strategi. Nyhetsbrevet innehåller tips och exempel på lyckade användningar av Googles verktyg.

(www.google.com)

Djävulsbibeln digitaliseras

UNDER 2006 KOMMER Codex gigas eller Djävulsbibeln att digitaliseras på Kungl. Biblioteket. Handskriften ska nämligen 2007 lånas ut till Tjeckien för en utställning. Handskriften har sedan 1649 tillhört Kungl. biblioteket och hör till bibliotekets stora sevärdheter.

Codex gigas är det latinska namnet för "den väldiga boken", döpt efter sin storlek på 89 cm x 49 cm. Den väger 75 kilo och innehåller bland annat Gamla och Nya Testamentet i latinska översättningar från tiden före Hieronymus. Den rymmer också andra texter som Joesphus' judiska historieverk i latinsk översättning, Isidorus' *Etymologiae* och Cosmas' böhmiska krönika.

Djävulsbibeln kallas den dels efter en bild föreställande djävulen som finns i handskriften, dels efter den sägen som gör gällande att den skrevs på en enda natt med djävulens bistånd. Detta av en munk i ett benediktinerkloster i Böhmen som var dömd till cellstraff.

Handskriften är från början av 1200-talet och skriven på 160 åsnehudar.

1594 hamnade den i de kejserliga samlingarna i Prag där den sedan blev svenskt krigsbyte 1648.

Högupplösta kopior av digitaliserade filer kommer att skänkas till Tjeckien och en webbplats ska skapas där verket kommer att presenteras i sin helhet i faksimil med kommentarer på svenska, engelska och kanske även delvis på tjeckiska och latin.

HZ

Temat spikat för Biblioteksdagarna

TEMAT FÖR NÄSTA års Biblioteks dagar blir Bibliotek 2.0 – ett begrepp som nu under en tid varit hett i branschen. Det har sin upprinnelse i det som kallas Web 2.0 som är ett samlingsbegrepp för ett antal nya tjänster där användarna skapar både innehåll och gemenskap och som utmärks av öppenhet och delaktighet. För biblioteken innebär det ett nytt sätt att möta låntagarna.

Läs gärna mer om detta i Jakob Harnesks artikel i BBL nr 4/2006.

Detaljerna för programmet under Biblioteksdagarna – Svensk Biblioteks förenings stora konferens – är inte klara men man försöker få Margot Wallström att delta. Hon har ställt sig positiv men allt hänger på hennes åtaganden i EU-kommissionen. Andra namn som yr i luften är den brittiske biblioteksforskaren Tom Wilson men inte heller det är ännu spikat. Och det är ju en stund kvar – konferensen äger rum den 23–25 maj i Stockholm.

HZ

Guinnessrekord på Jönköpings bibliotek

UNDER KULTURNATTEN i Jönköping i början av oktober anordnades en maratonläsning på stadsbiblioteket. Förslaget kom initialt från Bibliotekets vänner i Jönköping och medlemmen Jakob S Jonsson som ville stå upp för boken och biblioteket.

– Men vi ville även slå ett slag för högläsning som kommunikation och upplevelseform eftersom den i dag i allt högre grad försumats i skolan.

Skådespelaren Jakob S Jonsson inledde sin högläsning ur den isländska klassikern Njals saga strax efter klockan 11 på lördagen och slutade på söndagen – 15 timmar och 37 minuter senare.

– Jag ställde mig med boken i vacker hand och läste fram till den sista timmen då jag satte mig på en stol. Vilket var en pärs för kroppen. Då kom tröttheten.

Uppläsaren hade uppehåll varje halvtimme då han på fem minuter stoppade i sig bannan eller glass. Han är en rutinerad uppläsare eftersom han förra året gjorde samma sak men då klockades inte högläsningen.

– Så fåfäng som jag är så hoppas jag nu på ett rekord i Guinness rekordbok. Kanske även Håkan Hedström från Mullsjö är värd att omnämnas eftersom han var med under hela uppläsningen. Ett världsrekord som lyssnare kanske? undrar Jakob S Jonsson

Under kulturnatten hade stadsbiblioteket i Jönköping runt 4 500 besökare.

ÅE

Glada bibliotek!

eurobib
www.eurobib.com direct

Inblick Christer Hermansson Den sköna litteraturen eller bibliotekariernas bristande respekt för författarna

FOTO: ULF STRANDBERG

NÄR SVERIGES Författarförbunds ordförande Mats Söderlund höll sitt första tal som nybliven ordförande 2005 beskrev han mål- och känslor och tankar inför att komma in i ett riktigt offentligt finansierat bibliotek fullt av böcker. Tänk er, sa han, att all denna litteratur har skrivits av författare som slitit i flera år under ofta ekonomiskt kärva villkor och tänk på alla översättare som har jobbat hårt och intensivt för en liten penning. Tänk er, fortsatte Mats Söderlund, att bakom alla dessa böcker, poesi, prosa, barn- och vuxenlitteratur, facklitteratur och uppslagsverk, finns levande människor som ägnar sina liv åt att skriva; som ägnar sin tid åt att skapa. Det är fantastiskt. Glöm aldrig det. Ungefär så sa Söderlund.

Jag blir ibland upprörd över den bristande respekt många bibliotekarier visar författarna, boken och skönlitteraturen. Senast förra veckan på ett bibliotekschefsmöte i Oxelösunds nya luftiga bibliotek diskuterade jag för jag vet inte vilken gång i ordningen det upplevda problemet med de litteratur- och distributionsstödda titlarna från Kulturrådet. Fortfarande anser personalen på många bibliotek att litteraturen är för smal och att den inte går att låna ut. Men jag blir lika upprörd varje gång. Gör någonting åt saken, bibliotekarier! Klaga inte. Handla istället. Utan litteraturen och böckerna, och författarnas många gånger tröstlösa slit, skulle inte bibliotek eller bibliotekarier behövas eller ens existera. Sätt igång och var kreativa.

Det verkar ofta som om bibliotekarier i allmänhet inte tycks reflektera över att det är levande människor som skriver böcker år 2006. Att det är ett enormt hårt arbete och otacksamt och givetvis frivilligt men inte bara härligt och underbart. Inte som att förstrött bläddra sig igenom BTJ:s listor med usla omdömen av självbelåtna amatörrecensenter. Bibliotekarierna håller fortfarande

lika krampaktigt hårt i BTJ-listorna som alkoholisterna i sina flaskor. Det är lätt att förhålla sig på ett distanserat och överlägset sätt till litteratur som inte omedelbart verkar särskilt tilltalande eller upphetsande. Men tänk på hur många biblioteks bestånd skulle se ut om inte Kulturrådets litteratur- och distributionsstöd existerade. Bevara mig väl för bibliotekariernas litteraturhegemoni!

Därför är det så glädjande med det nyligen publicerade uppropet för skönlitteratur. Behövs skönlitteraturen på biblioteken? undrar författare, kritiker, litteraturvetare och bibliotekarier med representanter från Svensk Biblioteksförning, Sveriges Författarförbund och Svenska Akademiens Nobelbibliotek. Målet är bland annat att folkbiblioteken ska hålla en hög kvalitetsnivå på arbetet med skönlitteraturen. Kunniga och självständiga bibliotekarier behövs som kan stå för bibliotekets urval. Skönlitteraturens ställning på folkbiblioteken behöver stärkas.

Jag är övertygad om att nästan alla bibliotekarier runt om i detta så avlånga land besitter enorma kunskaper om skönlitteratur och att det sannerligen är dags att höja rösten ordentligt och berätta och marknadsföra den goda litteraturen, och jag pratar förstås inte om de kommersiellt gångbara deckarförfattarna som ändå klarar sig så bra utan biblioteken, utan om kvalitetslitteraturen, den som Kulturrådet distribuerar ut till folkbiblioteken. Och den litteratur som inte representeras i tv-sofforna eller kvällstidningsbilagorna.

Det är dags att börja arbeta målmedvetet med skönlitteraturen och visa författarna den respekt de förtjänar. 96 % av de svenska författarna kan inte leva på sina författarskap, enligt Sveriges Författarförbund, men 100 % av de svenska bibliotekarierna kan leva på att förvalta författarnas böcker.

© CHRISTER HERMANSSON
biblioteks- och museichef i Strängnäs

Dyslexi i fokus

I BÖRJAN AV oktober gick Europeiska Dyslexiveckan av stapeln. Under veckan uppmärksammades dyslexi på olika sätt i många länder. Svenska Dyslexiföreningen anordnade aktiviteter runt om i Sverige för att uppmärksamma svårigheter men också de möjligheter människor med specifika läs- och skrivsvårigheter har.

I samarbete med Svenska Dyslexiföreningens regionförening Skåne arrangerade t ex Högskolan i Kristianstad en föreläsning med en dyslexipedagog. I anslutning till den fanns även högskolans samordnare för studenter med funktionshinder samt en kontaktbibliotekarie från TPB på plats för att informera. Under Dyslexiveckan ställdes även informationsmaterial ut i högskolans bibliotek. Även högskolan i Skövde hade en extra satsning under Dyslexiveckan där man kunde testa talböcker samt träffa högskolebibliotekets kon-

taktperson för hjälp till funktionshindrade – bara för att nämna några exempel.

I slutet av oktober arrangerades också en dysleximässa i Folkets hus i Göteborg. Bakom arrangemanget stod Förbundet Funktionshindrade Med Läs- och Skrivsvårigheter (FMLS) i samarbete med GR Utbildning och Myndigheten för Skolutveckling. Mässan vänder sig till allmänhet och lärare. I dagarna två erbjöds besökarna möjligheten att kostnadsfritt bekanta sig med olika hjälpmedel, DAISY och digitalböcker, utställning, lyssna på ett fyrtiotal föreläsningar och ta del av nyheter på hjälpmedelsområdet.

HZ

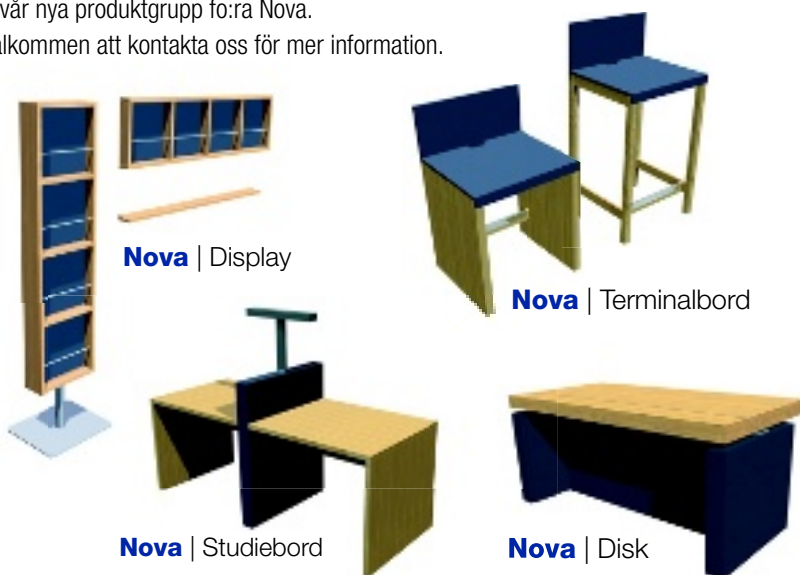
Dyslexi är en specifik inlärningssvårighet som har neurologisk bakgrund och som kännetecknas av allvarliga brister i läsning och stavning. Cirka fem procent av befolkningen besväras av dyslexi i olika svårighetsgrad.

fo:ra biblioteksmöbler

SPETS, BREDD OCH EN ÄKTA KÄNSLA FÖR TRÄ

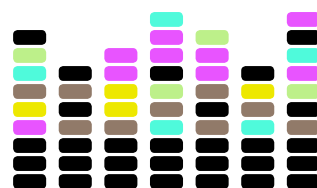
Skälet till varför man väljer fo:ra inredning är vår förmåga att alltid uppfylla högt ställda krav på slutresultatet. Stor yrkesskicklighet och en stark känsla för trä. Här presenterar vi vår nya produktgrupp fo:ra Nova.

Välkommen att kontakta oss för mer information.

Säljkontor tel. 0910-72 59 39, www.sscskelleftea.se

Över 350 000 låtar, och
innehållet ökar hela tiden

www.musikwebb.se

X-ref Bibliotekssystem

Ver 4 är .NET- och SQL-baserat
Centraldrift möjlig
Gratis Installation • Gratis Inköp
Humana underhållspriser
www.x-ref.se

BookView - kulturskatter på nätet!

Titel: Handlande västgötar
Konstrnär: Martin, Johan Fredrik
URL: <http://katalog1974.raa.se/rosenhane/ipac/vitterbooks.jsp>

Läs mer på www.devo.se

Ray Tevis & Brenda Tevis

The Image of Librarians in Cinema, 1917–1999

McFarland & Co., 2005, ISBN 0-7864-2150-9

Egentligen är det ganska häpnadsväckande. Trots rådande specialisering och diversifiering av bibliotekariens yrkesroll lever vissa seglivade, stereotypa och synnerligen negativa föreställningar kvar hos

den stora allmänheten. I underhållningens värld spinns det gärna vidare på temat pedantiska, förlästa kvinnor med hårknut. Eller så är de charmigt självcentrerade och ensamstående som huvudrollsinnehavaren i TV-serien *Sally*. Är de män får de gärna drag av ensamvargar eller av att vara inneslutna i en litterär bubbla.

Bibliotekarierna Ray och Brenda Tevis från Arizona valde att undersöka saken lite närmare och gick metodiskt tillväga. I sin bok koncentrerar de sig på framställningen av kvinnliga och manliga bibliotekarier från i huvudsak amerikanska och brittiska filmer. De väljer ut över hundra filmer (genrerna science-fiction, fängelsedramer och historiska äventyrsfilmer är uteslutna) och granskar dem noga. Baserat på kortfattade innehållsbeskrivningar ger de bedömningar, både egna och filmkritikers, och värderingar av skildringarnas trovärdighet. Bibliotekarirollen analyseras utifrån variabler som socioekonomiska perspektiv, relation till det motsatta könet samt personliga attribut. Och vad blir resultatet? Jo, föga överraskande blir just hårknuten, som Mayme Kelso introducerade 1921 i *The Lost Romance*, det överlägset mest frekventa hårmodet bland kvinnliga bibliotekarier på stora duken. Glasögon kommer också högt upp på listan. En intressantare slutsats är att även om stereotyperna kom redan med stumfilmen, förekom bibliotekarirollen då åtminstone i alla möjliga genrer:

komedier och romantiska bagateller såväl som storslagna dramer. Spännvidden var sålunda större än vad som skulle komma bli fallet med talfilmens intåg. Kanske blev hyschandet liksom mera påtagligt och några av de många karaktärsskildringar som hade uppstått under stumfilmseran – ofta de mindre tilltalande – förstärktes och kom enligt författarna att påverka den allmänna opinionens syn på yrkeskåren.

Ett faktum som filmindustrin helt verkar ha förbisett i en modern bibliotekaries vardag är den tekniska förändring som har skett. Endast ett fåtal filmer från 1990-talet (*Monkey Trouble* och *City of Angels*) har uppvisat datorkunniga bibliotekarier. Annars verkar det som om stämplantet av böcker fortfarande är det säkraste sättet att bli identifierad på.

Paret Tevis' bok utgör en fascinerande, underhållande och informativ läsning om utvecklingen, eller bristen därpå, av bibliotekariens rolltyp på film. Med tanke på undersökningens generösa tidsspann är det oroväckande att så lite har hänt. Varför denna trista och enahanda bild? Inga svar ges, men som läsare får man trots allt lust att se många av dessa filmer. I flera av dem förekommer kända namn: Katharine Hepburn i *Desk Set* (1957), Ali MacGraw i *Love Story* (1970), Rene Russo i *Major League* (1989) och Peter Sellers i *Only Two Can Play* (1960). Boken är illustrerad med svartvita fotografier och den hade kunnat innehålla mer av den varan men betoningen och behållningen ligger ändå i texten. Tillkommer gör ett index över de filmer som studeras av författarna och ett index över dem som inte togs med men där bibliotekarier alltså förekommer, samt viss rekommenderad litteratur.

Vill man försöka ändra på allmänhetens uppfattningar om vår yrkeskår har man här ett gyllene material att utgå ifrån. För även om det finns undantag, till exempel Katarina Mazettis *Grabben i graven bredvid*, där bibliotekarien Desirée i slutändan faktiskt ger sitt och sina kollegors stereotypa beteende fingret, så tycks verklighetens bibliotekarier fortfarande vänta på en mer sanningsenlig och empatisk skildring.

JONATHAN PEARMAN

Kungl. biblioteket

Kerstin af Malmberg (red.)

Jag heter Lena och jag har försökt göra något: barn, bibliotek och visioner: en vänbok till Lena Lundgren till 60-årsdagen den 19 mars 2006

Kulturförvaltningen, Stockholms stad, 2006

Denna underhållande och informativa vänbok är en hyllning till jubilarerna Lena Lundgren, bibliotekskonsulent för barn och ungdomsverksamhet på Regionbibliotek Stockholm.

Ämnesord: barnbibliotekskonsulent, strukturerad, envis, strategisk.

I boken kommer flera av de människor som Lena Lundgren arbetat med i olika sammanhang till tals i en rad utomordentliga artiklar. "Ständigt denna Lena Lundgren" skriver Krister Hansson, enhetschef på Regionbibliotek Stockholm, i sitt förord. Och jag tror att han ser ganska nöjd ut i skrivandets stund. Det är ständigt denna Lena. Alltid på barrikaderna med barnbrillorna på, redo att genom dessa se barn och ungas behov och argumentera för barns och ungdomars villkor. Som barnbibliotekarie lyssnar man på Lena Lundgren, funderar över hennes tankar om barnbibliotekets nisch och barnbibliotekariens yrkesroll, nu och i framtiden. Hennes förmåga att ha visioner och samtidigt kunna inspirera i vardagen ger en rejäl nytändning.

Boken ger en samlad beskrivning av de projekt om barnbiblioteksutveckling, läsförmedlande och språkutveckling som Lena Lundgren initierat eller deltagit i. Denna beskrivning är samtidigt ett embryo till ett större arbete som kan utvecklas och förhoppningsvis bli den barnbibliotekshistoria som ännu inte skrivits. Sonja Svensson har i sin artikel "Barnens bibliotek – en angelägen historia" så lämpligt som inspiration bifogat en användbar litteraturlista i ämnet.

Lenas Lundgrens sociala engagemang genomsyrar de flesta av bokens artiklar. Att i demokratins namn se till att barnen får den hjälp de behöver i biblioteket är en fråga som driver henne framåt. Genom hennes engagemang i Bis (Bibliotek i Samhälle) har hon även bidragit till en internationell biblioteksutveckling.

Ett antal artiklar som inte direkt är kopplade till Lena Lundgren, väcker min nyfikenhet. Några handlar om 24-timmarsmedborgare, Svensk Biblioteksörening och BTJ. Som relativt ny konsulent är det också intressant att få en samlad beskrivning av läns- och regionbibliotekens utveckling i Sverige. Läsaren får också Lena Lundgrens bibliografi – ett urval – på köpet. Boken ger sammantaget en utmärkt bild över vad som hänt i bibliotekssverige, främst under de senaste 50 åren.

TINNE WENNERHOLM

Konsulent Bibliotek Gävleborg

Henrik Jochumsen & Casper Hvenegaard Rasmussen

Folkebiblioteket under förändring: modernitet, felt og diskurs

Danmarks Biblioteksforening og Danmarks Biblioteksskole, 2006

Så har den då till slut kommit, den andra delen av Henrik Jochumsen och Casper Hvenegaard Rasmussens avhandlingsprojekt. Den första publicerades redan år 2000 och har blivit välförtjänt spridd och diskuterad i bokform under titeln *Gør biblioteket en forskel?* Där placerades det lokala folkebiblioteket med hjälp av Bourdieus fältteori i relation till ett antal medborgares individuella förhållningssätt till bibliotekets verksamhet.

I den nu utkomna boken utvecklas och kompliceras resonemangen. Perspektiven har fördjupats genom att nu låta en diskursivt orienterad analys av ett stort antal skriftliga källor från 1900-talets början fram till idag skapa en kronologi som med önskvärd

tydlighet förmedlar förändringar i sättet att definiera och diskutera folkebiblioteken. Utgångspunkten är alltså att folkebiblioteken är det de sägs vara. Det finns dock en inneboende spänning mellan Bourdieus fältteori, fast förankrad i den modernitet som också folkebiblioteken är en frukt av, och den postmodernitet som har som sitt kanske främsta analysverktyg just diskursanalysen. Mot en tro på det verkliga som representeras av språkliga uttryck står tron på det språkliga uttrycket som förutsättning för det verkliga. Detta kan tyckas som vetenskapligt härklyveri, men vill man åstadkomma en komplex analys som rymmer båda dessa perspektiv, vilket författarna här eftersträvar, så spelar hanterandet av dessa problem roll för hur vi ska tolka deras resultat. Det är svårt och kan spontant kännas onödigt komplicerat.

Det står dock redan vid första genomläsningen klart att eventuella farhågor snart kommer på skam. Författarna har på ett fördömligt sätt anpassat fältteorin till sin nya empiri och varit noggranna i sitt val av huvudsaklig diskursteori (Ernesto Laclau & Chantal Mouffe, jämte en diskursmodell av den svenska sociologen Ingrid Sahlin). Dessutom diskuteras de epistemologiska problemen på ett klagande sätt. Kommer de då fram till något mitt i all denna vetenskapliga komplexitet? Ja, vad vi här får är en uppvisning i bruket av avancerad teori och metodologi för att visa på spår och utvecklingslinjer som formar den diskussion vi har om folkebibliotekens roll i dagens senmoderna samhälle. Det visar sig att ingenting är nytt (om nu någon trodde det), utan att den diskussion som förts under de senaste hundra åren präglas av en konsistens och en kontinuitet som kan bidra till förståelsen för den dramatiska förändring som trots allt kan urskiljas under det senaste decenniet. Det senmoderna folkebiblioteket präglas av "avdifferentering, avtraditionisering og performativ rationalitet". Att det blir så kommer sig av den allmänna trenden av brukarinflytande (performativ rationalitet). Den leder till en avtraditionisering av de på upplysningsidealet byggda biblioteken, något som bland annat blir synligt i en avdifferentering vad avser, till exempel, gamla "styrande" dikotomier

som hög visavi låg litterär kvalitet och den tryckta bokens värde visavi andra medier.

Sammantaget kan sägas att *Folkebiblioteket under förändring* nog kan uppfattas som en mer svårläst bok än sin föregångare, men sammantaget utgör författarnas gemensamma doktorsavhandling ett stycke ambitiös och lysande biblioteksforskning.

JOACIM HANSSON

Högskolan i Borås

Pedagogisk OrienteringsBILD

WAGNER

www.wagnerform.se

På nya jobb

Bankman blir överbibliotekarie

Christer Björklund blir ny överbibliotekarie efter Per Olsson på Karolinska Institutets Universitetsbibliotek. Han tillträder den 1 januari 2007, fram till dess fungerar Kerstin Tyllström som tf överbibliotekarie. Christer Björklund är ekonom och har tidigare arbetat inom bankvärlden, bland annat vid Sveriges Riksbank, International Monetary Fund och nu senast vid Nordiska Investeringsbanken i Helsingfors.

Bitr överbibliotekarie i Umeå

Från 1 oktober i år är Siv Boman biträdande överbibliotekarie vid Umeå universitetsbibliotek. Hon kommer att ansvara för samordning av kvalitetsarbete, övergripande kompetensutveckling och vissa långsiktiga personalfrågor. Hon kommer att vid behov företräda och ersätta Kjell Jonsson, professor i idéhistoria, som utsågs till ny överbibliotekarie i våras. Siv Boman har tidigare varit avdelningschef för Teknik/Naturvetenskap, en tjänst som hon behåller.

VEM ÄR MORGAN PALMQVIST?

Ny överbibliotekarie vid Mittuniversitetet

Vem är du?

– Jag är 35 år och uppvuxen i Falköping. Som 18-åring lämnade jag hemstaden för studier i Uppsala. Idag lever jag med hustrun Elisabeth som arbetar som textilkonstnär och barnen Knut och Didrik, 4 och 6 år. Vi har nyligen flyttat från landshövdingens stora paradvåning i centrala Härnösand där vi bott sedan i juni då vi flyttade upp för ett mer barnvänligt hus i samma stad.

Ni har flyttat från Göteborg där du senast arbetade på universitetsbiblioteket som avdelningschef för humanioraavdelningen. Har du eller din familj någon anknytning till Norrland?

– Nej, det fanns en motsvarande tjänst i Växjö men kusten, naturen och havet kändes mer lockande. Jag lockades även av platsannonser och att man ville ha någon med forskningsinriktning. Det passar mig som forskar i musikvetenskap. Dessutom gav rektor Thomas Lindstein ett positivt intryck. Det är ju viktigt för en chef att i sin tur ha en bra chef.

Vad är det som lockar med att vara chef?

– Som för många andra så började det med att jag blev tillförordnad, först på kungliga musikhögskolan i Stockholm, därefter bibliotekschef på folkbiblioteket i Gislaved och så avdelningschef på universitetsbiblioteket i Göteborg...

– Allvarligt talat så är det möjligheten att kunna vara med och påverka som lockar mest. Att ha en tanke om viken riktlinje man tar. Det är även viktigt att kunna vara en bra chef på det mänskliga planet – att intressera sig för och kunna kommunicera med människorna i verksamheten. Det finns viktiga okränkbara grundvärden som jag respekterar.

Du är inte psykopat som många chefer?

– Det kanske finns de som förväxlar hårdhet med att vara effektiv. För att genomföra ett uppdrag stänger man av. Den metoden tror jag inte på. Jag kommer att vara chef så länge jag kan använda mig av min medmännisklighet.

Du har även jobbat på behandlingshem för tunga missbrukare. Vad betyder det för ditt arbete i biblioteksvärlden?

– Jag tror det har varit bra att ha en andra arbetslivserfarenheter. Det kanske är lättare att se att biblioteksvärlden ändå är hyfsat privilegierad vilket man annars lätt missar. Vi är mestadels förskonade från många problem som hot och våld jämfört med t ex skolvärlden. Visserligen är det tärande att arbeta i en verksamhet som ständigt är ifrågasatt men vi har ändå en arbetsmiljö som gör att många vill fortsätta arbeta tills de blir 67.

Det har inte varit några problem att arbeta som en hyfsat ung chef i en relativt enkönad arbetsmiljö bland mestadels äldre kvinnor?

– Nej, det har jag inte märkt av – varken bland män eller kvinnor. Det gäller väl bara att vara ödmjuk och lyssna på erfarenheten.

Hur kommer det att märkas att du har blivit chef?

– Jag vill vara närvarande och synlig så att de anställda har en möjlighet att påverka sin organisation. I någon mån är det väl även att förvalta en redan idag väl fungerande och bra organisation. När det gäller förändringarna i dag, t ex när det gäller övergången till elektroniska nya tjänster, gäller det att rekrytera bland de resurser man redan har och att kompetensutveckla personalen. I utvecklingssamtal fokuserar jag kanske mer effektivt på fortbildning för den anställde oavsett jämförelser med vad andra i personalen tidigare har fått göra. Vilket i sig kanske är kontroversiellt. Men i högskolevärlden kommer vi inte att ha råd i framtiden att slösa enbart för rättvisans skull. Visst ska vi strida för vår roll och för att vi ska ha rimliga resurser. Men det kommer krävas att vi har en allt mer slimmad organisation så det gäller att visa att vi gör vårt allra yttersta så ekonomiskt som möjligt.

Finns det någonting mindre lockande med arbetet som överbibliotekarie?

– Ja vi har ett väldigt svårt ekonomiskt läge vilket innebär att det är svårarbetat. Det fat-

tas helt enkelt pengar. Redan nu kan jag ju se att även om vi inte överskrider budgetramen så fattas tio procent.

Du är musikalisk och både sjunger och skriver själv och har bland annat skrivit en magisteruppsats om Olle Adolphson och hans visor. I dag skriver du på en doktorsavhandling om Blå Tåget. Varför lockar Blå Tåget mer än Ebba Grön för en man i din ålder?

– Tja, det är väl deras intellektuella angreppssätt och lekfullhet. Jag skriver väl om Blå Tåget mer som poeter och konstnärer än som musiker. Istället för att sjunga om Marx, som de flesta proggband på den tiden gjorde, så sjöng de om Hegel. Det finns finurliga texter som t ex "I själen förvandlas det till en fröjd" (Läs Freud). Det är ett väldigt utmanande och roligt att forska kring denna grupp. När jag pratade med Leif Nyhlén nyligen sa han att bandet förmodligen gjort sin sista spelning i samband med bandmedlemmens Mats G Bengtssons begravning. Jag upptäckte bandet när jag hörde en visa av Tore Berger och på den vägen är det.

ÅSA EKSTRÖM

Bibliotekschefen som kan radio

REDAN 1996 SKREV bibliotekschefen i Jönköping, Erik Lindfelt, boken *Nyhetsradio* (Carlsson bokförlag), tillsammans med Leif Eriksson-Sjöberg. Erik Lindfelt har ett förflutet som nyhetsjournalist på Ekot SR och har skrivit en nyhetsbok som hörs. För tio år sedan fick man med boken en cd-skiva med goda exempel på bra och rolig nyhetsradio. I årets omarbetade upplaga så hänvisas man istället till en länk för att lyssna på bra exempel. Uppdatering som fungerar mycket bra. Dessutom har boken utökats med ett avsnitt om Ekot där författarna lyssnat på nyheterna under tre slumpvisa dagar i år. Resultatet visade på en etniskt rensad och träig gubb- och

En gång i tiden var världens mest effektiva sökmotorer gjorda av kött och blod: de var bibliotekarier. Idag googlar vi.

JKL Blog, 2004

maktradio, enligt författarna – där få kvinnor, få invandrare etc förekommer.

Boken är en handfast vägledning i konsten att göra bra och begriplig nyhetsjournalistik i radio. Den ger en bra inblick i radiohistoria och är väldigt underhållande att läsa med många goda (och dåliga) exempel. Där finns även tips på hur man intervjuar för radio, hur man bygger ett nyhetsinslag och hur man hittar nyheter. En nödvändig bok för alla som studerar journalistik. Men även för alla andra som bryr sig och är nyfikna på ett av de största medierna.

ÅE

Lyssna online: www.cigarr.com

Bibliotekets blickfång

EN DONATION PÅ 30 miljoner kronor av H&M:s ägarfamilj Erling-Persson gör att Stockholms universitet är först i världen med ämnesdisciplinen Modevetenskap. Från i höst ger man en introduktionskurs (5 p) på grundnivån och ett ettårigt magisterprogram (40 p). En doktorandutbildning planeras att starta under 2007.

Och visst är det här med mode kul! I höst är forskarlooken inne eller för att citera septemburnumret av *Elle*: hetare än någonsin.

Plugghästar, bokmalar eller frökens gulleggris – bibliotekets blickfång blir man i lila, senapsgult och kornblått. Glasögon (Prada), stickat i ull (Gaultier) och gärna mössan på medan man söker i bibliotekets kortarkiv (man är inte särskilt uppdaterad vad som hänt på biblioteken i fråga om ny teknik det senaste decenniet). Från tusenlappen och uppåt är forskarlooken din. Förutsatt att du får stipendium. Av H&M:s ägarfamilj kanske?

HZ

Föreningsnytt

MATERIAL TILL FÖRENINGSNYTT MAILAS TILL:
pax@biblioteksforeningen.org

Medlemsalmanackan på väg!

I MÅNADSSKIFTET oktober/november får alla medlemmar almanackan för 2007. Utseendet är i stort sett samma som för ett år sedan. Föreningens egna sidor har förändrats något och där finns i år även texter hämtade från "Ett Sverige i världsklass". På så sätt har alla medlemmar alltid tillgång till vissa faktauppgifter som kan vara bra i debatten.

I slutet av november kommer sedan brev med årsaviseringen av medlemsavgiften för 2007. Om allt går som det ska kommer fakturorna att vara försedda med OCR-siffror så att registreringen av inbetalningarna går enklare och blir säkrare.

Har du under året flyttat, bytt arbetsgivare eller på annat sätt ändrat förhållanden som är av betydelse för medlemsavgiften är det bra om du genast kontaktar Eva Silverplats på föreningens kansli, tel 08-545 132 30 eller es@biblioteksforeningen.org.

Till sist: Har du önskemål och idéer på föreningens almanacka för 2008 är du välkommen att höra av dig. Kanske är det några speciella statistiska uppgifter du alltid skulle vilja ha till hands, eller biblioteksvärldens viktigaste telefonnummer? Eller har du några andra idéer på hur almanackan ska utvecklas? Skicka ett mail med dina idéer senast den 25 november till Peter Axelsson, e-post pax@biblioteksforeningen.org. Bland inkomna förslag lottar vi ut tio tröjor.

PAX

Höstens konferenser

17 november

Katalogposter extra allt – Supersize your catalogue!

Huvudtalare: Patrick LeBoeuf från Frankrike

Arr: Svensk Biblioteksförenings specialgrupp för katalogfrågor och Svensk Biblioteksförenings kommitté för katalogisering

11 december

Nya rum för nya media – arkitektur för bibliotek

Mera information på vår hemsida, www.biblioteksforeningen.org

Välkomna!

Höstens resestipendier

28 ansökningar kom in till höstens utdelning av resestipendier.

113.000 kronor beviljades till enskilda personer eller till grupper:

MARIA ANDERSSON och LINDA JOHANSSON, Malmö stadsbibliotek för studieresa till Queens Public Library, New York.

Projektet MARS EXPRESS för studieresa till USA.

LÄNSBIBLIOTEK UPPSALA och REGIONBIBLIOTEK STOCKHOLM för studieresa till Holland.

MAJA MARKHOUS, Kungl. biblioteket för "Ephemera"-konferens i Baltimore, USA.

BIBLIOTEK och LÄRANDESRURSER, Högskolan i Borås för Open Repositories Conference i San Antonio, Texas, USA.

NICK JONES, Vårby bibliotek för studieresa till England.

BRITT-INGER RÖNNQVIST för studieresa till Storbritannien.

Föreningens remissvar på Aktionsgruppen för barnkultur

I MITTEN AV oktober överlämnade Svensk Biblioteksforening sitt remissvar till Kulturdepartementet på Aktionsgruppen för barnkulturs betänkande. Föreningen inleder remissvaret med att betona det faktum att biblioteken är den kulturinstitution som barnen besöker allra mest. Biblioteken är därför en utomordentlig plats för att utveckla barnens kulturella möten.

Aktionsgruppen för barnkultur föreslår att regeringen beslutar om en kraftfull finansiell förstärkning av barnkulturen. Satsningen "Ett handslag med barnkulturen" ska pågå under perioden 2007-2010 och omfatta 300 miljoner kronor per år. Aktionsgruppen för barnkultur föreslår att kommunerna ges ett statligt stöd under de tre åren att utveckla sitt arbete för barns och ungas eget skapande och samverkan med det lokala, regionala och nationella kulturlivet. Därefter ska verksamheterna övergå till kommunal och regional styrning.

Svensk Biblioteksforening menar i sitt remissvar att Aktionsgruppens förslag är bra men att det inom ramen för "Ett handslag med barnkulturen" måste ges förutsättningar för biblioteken att förbättra sin verksamhet riktad till barn. Barnens mest besökta kulturinstitution får inte tas så självklar att biblioteken glöms bort i departementets fortsatta arbete.

Föreningen skriver också att det är angeläget att pröva om man inom ramen för ett anslag om 20 miljoner för utveckling av kulturlokaler kan utge stimulansbidrag för inköp av biblioteksbilar och biblioteksbussar. En satsning på mobila bibliotek är ett sätt att förbättra tillgänglighet och närhet till biblioteket som kulturinstitution.

200 miljoner ska gå till utveckling av verksamheterna på lokal nivå och Svensk Biblioteksforening ser fram emot att biblioteken får möjlighet att ta del av de pengarna. Av särskild vikt är att biblioteken får möjlighet att förbättra kvaliteten och bredda utbudet av böcker, CD-rom, filmer och musik riktad till barn.

Enligt Aktionsgruppen ska medel också kunna användas för utveckling av verksamhetsformer som inte ställer krav på regelbunden närvaro och kontinuerligt engagemang, utprovande av former för barns och ungas eget inflytande och ökad tillgänglighet till de frivilliga verksamheterna. Här framhåller föreningen bibliotekens utmärkta förutsättningar i samtliga dessa avseenden.

Aktionsgruppen föreslår att regeringen tillsätter en nationell barnkulturdelegation. Föreningen menar att samtidigt som en barnkulturdelegation ökar samordningen inom vissa områden, bidrar den också till en ökad splittring genom att ytterligare en statlig aktör tillkommer på biblioteksområdet. I väntan på en diskussion om en samlad nationell bibliotekspolitik vill föreningen inte ta ställning till Aktionsgruppens förslag om nytt huvudmannaskap för Bokjuryn, Barnboks-katalogen och Barnens Bibliotek. Men föreningen understryker vikten av att staten tar ansvar för att ge dessa en varaktig organisatorisk hemvist och en långsiktig finansiering som möjliggör fortsatt utveckling.

Föreningens hela remissvar på Aktionsgruppen för barnkulturs betänkande återfinns på föreningens hemsida www.biblioteksforeningen.org.

PAX

Klart för ny organisation

I mitten av oktober fastställde styrelsen för Svensk Biblioteksförening den nya organisationen för föreningens medlemsengagemang. Förslaget är ett resultat av den översyn av specialgruppernas verksamhet som genomfördes under 2005 och som därefter diskuterats vid flera tillfällen.

Syftet är tvådelat. Dels ska det bli enklare för enskilda medlemmar att på olika sätt engagera sig i föreningen, dels ska den verksamhetsplan som årsmötet fastställer få ett mycket tydligare genomslag på föreningens hela verksamhet.

DISKUSSIONERNA OM förslaget har pågått sedan i våras och frågan var även uppe vid årsmötet i Malmö. Många medlemmar har varit engagerade och kommit med synpunkter. Det slutgiltiga förslaget innebär att följande arbetsformer kommer att finnas: nätverk, utvecklingsråd, verksamhetsgrupper och arbetsgrupper.

Nätverk

Alla enskilda medlemmar får möjlighet att starta nätverk. Nätverken bygger helt på medlemmarnas engagemang och handlar om erfarenhetsutbyte, kompetensutveckling, tips och diskussioner. De kan även ge förslag på konferenser som föreningen bör arrangera.

Varje nätverk har en kontaktperson och föreningen erbjuder en grundstruktur genom en e-postlista samt stöd till nätverksmöten. De olika nätverken kommer att presenteras på föreningens hemsida och alla medlemmar har där möjlighet att anmäla sig till ett eller flera nätverk.

Utvecklingsråd

Utvecklingsråden blir viktiga fora för utvecklingsdiskussioner. Styrelsen fastställer antalet råd, deras inriktning och vilka personer som ska ingå i respektive råd. I grundförslaget handlar det om tre råd som presenteras i rutan på nästa sida. Dessutom bildas det ett internationellt råd.

Gemensamt för alla råd är att en verksamhetsplan med uppdrag och budget tas fram och

fastställs av styrelsen. Råden består av fem till sju ledamöter varav två kommer från föreningens styrelse. Det är också föreningens styrelse som behandlar och beslutar om de olika förslag som råden tar fram.

Verksamhetsgrupper

För att planera och konkretisera den verksamhetsplan som beslutas av årsmötet kan generalsekreteraren inrätta verksamhetsgrupper på tre till fem personer. De grupper som är aktuella för 2007 finns i rutan på nästa sida. Verksamhetsgrupperna har inga egna nätverk, men många ledamöter kommer säkert att komma från ett nätverk.

Arbetsgrupper

Förutom utvecklingsråd, verksamhetsgrupper och nätverk kan kansliet i det löpande arbetet inrätta arbetsgrupper. Det handlar om några medlemmar som tillsammans med kansliet arbetar med en i tiden avgränsad uppgift, t ex att arrangera en barnbibliotekskonferens, bokbussfestival eller liknande. Förhoppningen är att det ska kännas enkelt för nya personer att påbörja sitt engagemang i föreningen med en tydlig och begränsad uppgift.

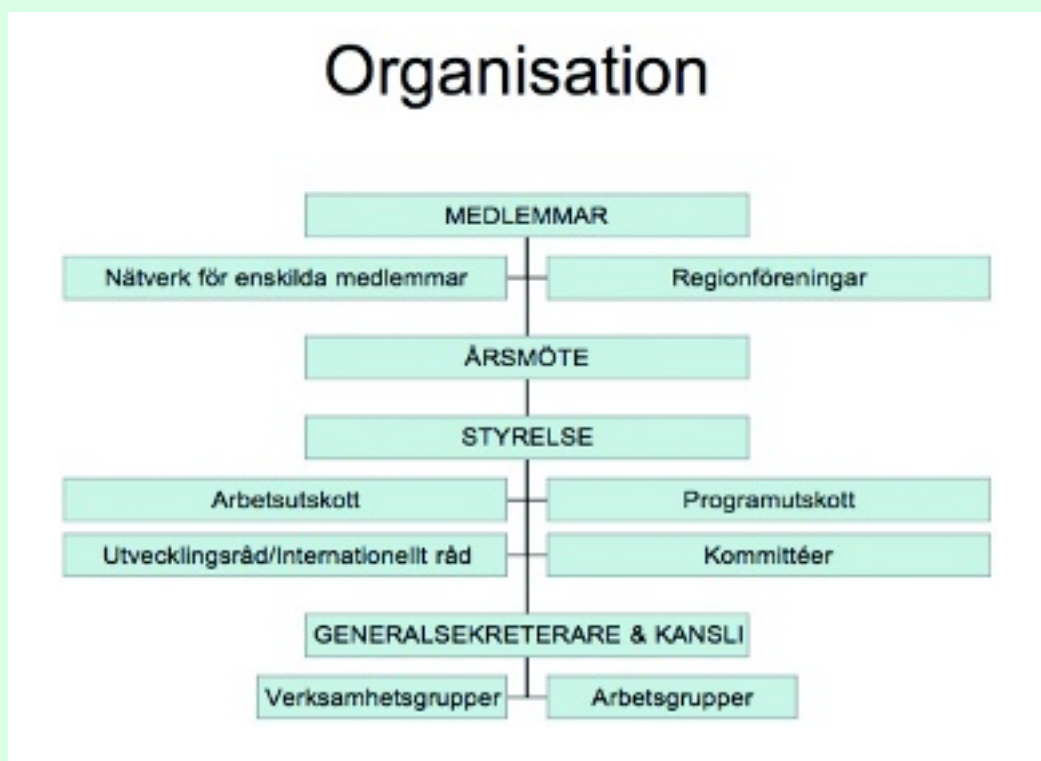
Lättare att engagera sig

För att alla medlemmar ska ha en möjlighet att anmäla sitt

intresse för t ex en arbetsgrupp eller ett utvecklingsråd kommer alla dessa uppdrag att kontinuerligt utlysas på föreningens hemsida. Om ett uppdrag verkar intressant kan medlemmar skicka ett e-postmeddelande och antingen föreslå sig själva eller tipsa om andra medlemmar som kan vara lämpliga för uppdraget.

Styrelsens förhoppning är att fler medlemmar genom den nya organisationen ska bli engagerade i föreningen. Genom utvecklingsråden får t ex fler medlemmar möjlighet att vara med i övergripande utvecklingsdiskussioner och i verksamhetsgrupperna kommer fler personer än styrelsen att påverka genomförandet av föreningens verksamhetsplan.

Styrelsen menar att om det ska ske en utveckling av de frågor föreningen driver krävs en renodling av funktioner och en bättre samordning för ökad effektivitet och större delaktighet. ►

Start vid årsskiftet

Styrelsens beslut innebär att den nya organisationen formellt sjösätts den 1 januari 2007 men att arbetet med att förbereda organisationen påbörjas redan nu. Styrelsen beslutade även att formen ska utvärderas om två år i god tid före årsmötet 2009.

Specialgrupperna kommer i och med detta att upphöra vid årsskiftet. Självklart får alla de specialgruppsnätverk som så önskar fortsätta som nätverk i den nya organisationen.

Vad händer nu?

Alla medlemmar kommer i slutet av oktober att få information om den nya strukturen samt en förfrågan om vilka nätverk de

önskar starta. På föreningens hemsida kommer därefter förlöpande information om vilka nätverk som startas samt vilka uppdrag det finns att anmäla sitt intresse för.

Vill du veta mer?

Kontakta gärna Wiviann Wilhelmsson (tel 08-545 132 32 eller e-post www@biblioteksforeningen.org) eller någon annan på föreningens kansli om du vill veta mer om den nya organisationen eller om du redan nu har idéer på personer till de olika grupperna. På föreningens hemsida kan du också läsa mer om den nya organisationen.

Peter Axelsson

Utvecklingsråd och verksamhetsgrupper 2007

Utvecklingsråd

Ledning, profession och organisation
Media och samlingar
Verksamhet och användarkrav
Internationellt råd

Verksamhetsgrupper

Bibliotek för utbildning
Bibliotek utanför bibliotekslagen
Biblioteksbusar
Nationell bibliotekspolitik, forskning & fortbildning
Open Access & e-plikt
Läsfrämjande & reformerat inköpsstöd

Nätverk etableras efter medlemmarnas önskemål och presenteras på föreningens hemsida.

För **Regionföreningar** och **Kommittéer** gäller att de fortsätter precis som tidigare.

Lunds Biblioteksbus och Kungsbäck bokbuss – årets bokbuss!

TVÅ BUSSAR – Lunds Biblioteksbus och Kungsbäck bokbuss – är valda till Årets bokbuss 2006 av Svensk Biblioteksförerings specialgrupp för mindre bibliotek och bokbussar. Bland årets nomineringar var det särskilt två kommuner, vars bokbussverksamhet ”sticker ut” lite extra. Därför har juryn valt att uppmärksamma båda dessa. Båda får utmärkelsen ”Årets bokbuss 2006” och vandringspriset kommer att finnas 6 månader hos vardera vinnare.

Roland Persson och Gunilla Lilie Bauer diskuterar föreningens mål i verksamhetsplanen.

Strategidagar med styrelsen

I MITTEN AV OKTOBER samlades styrelsen för Svensk Biblioteksförering för de årliga strategidagarna. Första dagen ägnades åt två frågor, dels förslaget till ny organisation för specialgrupperna (se separat artikel), dels diskussioner inför den bibliotekskampanj som föreningen planerar med sikte på valet 2010.

Dag två ägnades åt föreningens verksamhetsplan 2007-2008 som ska presenteras för årsmötet i maj. Har du idéer om vilka frågor som föreningen bör prioritera i framtiden är det bra om du under hösten kontaktar någon i styrelsen eller föreningens generalsekreterare Niclas Lindberg för att förmedla dina idéer. Niclas har e-post nl@biblioteksforeningen.org.

På föreningens hemsida finns nuvarande verksamhetsplan *Vision och vilja* där du kan se vilka frågor som är prioriterade under denna period.

P Ax

Agneta Olsson, Birgitta Hansson och Jenny Poncin diskuterade forskningsbiblioteksfrågor.

25 kvalitetsfilmer från Folkets Bio

295:-/st

En Fjärde Kungen, Kebab Connection, Kniven i hjärtat, Min mamma, Strings... Hela listan hittar du på www.forlagett.se

Över 600 filmer på DVD! Stora 06 filmrea alla filmer 295:-/st

Årets stora filmrea är här! Mer än 600 titlar med uthyrningsrätt för 295:-/st! (ord. pris 555:-) OBS! Begränsat antal – först till kvarn! På www.forlagett.se hittar du reafilmerna.

An Ordinary Family

Bästa Knatte-filmerna 5

Bästa Knatte-filmerna 6

Chaplin - Cirkus

Det är lättare för en kamel...

En junisöndag

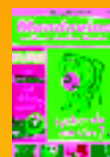
Fame

In the Mood For Love

Molly och morfar

Mondovino

Invokation

Or

Rött Guld

Under stjärnorna

Yojimbo

15 biblioteks-filmer från Scanbox 295:-/st

Gosford Park, Blinkande lyktor, Traffic, Ghost World, Monsters Ball, Storytelling, The Man Who Wasn't There, Far from Heaven, Dansa med vargar, Maria full of Grace, Singing Detective, Butterfly Effect, Wicked Park, The Machinist, Hotel Rwanda. **Beställ på www.forlagett.se**

50 odödliga klassiker från Paramount

Gudfadern Generalens dotter Flashdance Saturday Night Fever Breakfast at Tiffany's Klockorna i St Mary Flashdance Frankie and Johnny Funny Face Generalens dotter Grease Harold and Maude High Noon Lasty Tarin from Gun Hill Les Miserables Nevada Smith Olivers Story Paper Moon Play it Again Sam Romeo and Juliet Saturday Night Fever Stalag 17 Sunset Boulevard Les Miserables Flashdance Gudfadern Generalens dotter Flashdance Saturday Night Fever Breakfast at Tiffany's

295:-/st.

Hela listan på www.forlagett.se

Kalendarium

MAILA INFO TILL KALENDARIET: pax@biblioteksforeningen.org
FÖR VIDARE INFO SE <http://www.biblioteksforeningen.org>

13–19 november, Över hela Norden Nordisk biblioteksvecka med Kura skymning

Årets tema: M:ordet i Norden. Författartexter, årets affisch samt anmälan till Kura skymning hittar du på www.bibliotek.org
ARR: Nordiska PR-föreningen för bibliotek
MER INFO: www.bibliotek.org

13–19 november, Över hela landet Nationell barnboksvecka

Under den nationella barnboksveckan arrangeras en rad aktiviteter runt om i landet. Torsdagen den veckan har sedan 1999 även proklamerats av Svenska Barn som nationell läsdag för skolan.
ARR: Svenska Barnboksinstitutet fl
MER INFO: www.sbi.kb.se

15–16 november, Uppsala Kraftfält 2006

Årets teman: Breddad rekrytering från antagning till kursbevis, Lärcentra som vägledare och förmedlare, Kommunikationsmedia med inriktning på pedagogik och funktion, Samverkan mellan högskole- och folkbibliotek
ARR: Nitus, Khis, Nationellt centrum för flexibelt lärande, Nätverk Westum, nshu, Bibsam, Kulturrådet
MER INFO: www-conference.slu.se/kraftfalt/

16 november, Stockholm Öppet hus

Svensk Biblioteksforening bjuder in medlemmar och vänner till Öppet hus på kansliet, Saltmätargatan 3A. Klicka på länken för mer information. Välkomna!
ARR: Svensk Biblioteksforening
MER INFO: www.biblioteksforeningen.org

17 november, Stockholm Biblioteket som öppet rum och offentlig mötesplats

Vilken innebörd och konkretion ger vi denna nutida truism? Om kravet på tydlighet och behovet av definiering, precisering och artikulering. Vad vill man och menar man, hur ska det gå till, genomföras och tillämpas i en tid med ständigt ändrade förutsättningar? Med Hilde Ljødal, Thorkild Holm Pedersen, Inger Eide-Jensen, Gunnar Sahlin, Nick Jones, Åsa Wirén Jonsson, Conny Persson och Rasmus Waern
ARR: Ikoner-Akademien
MER INFO: www.btj.se/ikoner

17–19 november, Örebro Bokmässan på Örebro slott

Årets tema är "mångfald". De författare som i dagsläget är klara för medverkan är Herman Lindqvist, Mikael Niemi, Mustafa Can, Lars Borgnäs, Jonas Hassan Khemiri, Emma Igelström, Maja Hagerman, Anna Jansson, Viveca Lärn, Xiao Rundcrantz, Kjell Johansson, Inger Alfvén, Carin Wirsén och Sandra Dahlin.
ARR: Bokmässan Örebro Slott

17 november, Stockholm

Katalogposter extra allt – Supersize your catalogue!

Endagskonferensen "Katalogposter extra allt" behandlar följande frågor: Var befinner sig FRBR-arbetet idag? Hur passar konceptuella modeller in i våra bibliotekskataloger och vad kan de rent praktiskt användas till? Hur har FRBR tillämpats och hur kan modellen bäst utnyttjas? Hur kan våra kataloger förändras för att möta kraven från våra användare och konkurrensen från kommersiella kataloger? Kan mervärden kombineras med bibelhållen hög bibliografisk kvalitet? Vi anlägger ett praktiskt perspektiv och visar exempel från svenska och internationella tjänster. Huvudtalare är Patrick le Boeuf, Bibliothèque nationale de France.
ARR: Svensk Biblioteksforenings specialgrupp för katalogfrågor och Svensk Biblioteksforenings kommitté för katalogisering
MER INFO: www.biblioteksforeningen.org

28–30 november, London Online-konferensen

Preparing for Information 2.0 – the new information age. This year's conference, taking place at Olympia in London, 28–30 November, has a comprehensive and expanded programme with Preparing for Information 2.0 as the main theme. OBS! Uppge vid anmälan att du är medlem i Svensk Biblioteksforening – då erhåller du 50% rabatt!
ARR: VNU Exhibitions Europe
MER INFO: www.online-information.co.uk/olo6/conference.html

30 november, Kulturhuset, Stockholm

Att lyfta blicken och bryta mönster

Att lyfta blicken och bryta mönster – Metoder för biblioteksutveckling. Våga och vilja förändring! Hur kan man genomföra nya idéer för att utveckla biblioteksverksamhet? Medverkande:

Peter Alsbjör, länsbibliotekarie i Örebro län, Doris Dahlin, organisationskonsult, Stockholm, Christina Persson, Bibliotekschef vid Göteborgs stadsbibliotek, Lisa de Souza, länsbibliotekarie i Dalarnas län. Konferensen riktar sig till all bibliotekspersonal som vill utveckla sina arbetsmetoder
ARR: Läns- och regionbiblioteken i Dalarnas, Stockholms, Sörmlands, Uppsala, Västmanlands och Örebro län.

1 december, Stockholm

Konferens om läroplaner och skolböcker

Stockholms universitetsbibliotek tycker det är viktigt att kännedomen om läroplaner och skolböcker förs vidare på våra bibliotek. Därför planerar vi ett heldagsseminarium fredagen den 1 december 2006 med följande preliminära program: Eva Lindmark, kontaktbibliotekarie i pedagogik på Stockholms universitetsbibliotek och med lång bakgrund på Statens psykologisk-pedagogiska bibliotek, berättar om läroplaner och läroplansbibliografier under förmiddagen. Efter lunch blir temat läromedel och läromedelsamlingar
ARR: Stockholms universitetsbibliotek

11 december, Göteborg

Nya rum för nya media – arkitektur för bibliotek

ARR: Svensk Biblioteksforenings specialgrupp för konst, arkitektur och design i samarbete med Göteborgs stadsbibliotek och Regionbibliotek Västra Götaland

2007

11–13 mars, Roskilde, Danmark EUSIDIC Conference 2007

Theme: What will be the impact of Web2.0 and Library2.0 applications on user services in library and information services management.
ARR: EUSIDIC
MER INFO: www.eusidic.net

23 april, Över hela landet Världsbokdagen

MER INFO: www.varldsbokdagen.nu

23–25 maj, Stockholm Biblioteksdagarna 2007

ARR: Svensk Biblioteksforening

10–12 juni, Aarhus, Danmark Elevations – The Networking Library

Elevation: the action of fact of raising or being raised to a higher or more important level, state or position. In an international perspective the 17th Halmstad Conference formulates a strong statement about the necessity for libraries to include and engage in untraditional partnerships – and offers conference participants an inspiring platform to create new ones.
ARR: Halmstadskonferensgruppen
MER INFO: www.elevations.dk

11–14 juni, Stockholm

28th IATUL Conference "Global Access to Science"

28th IATUL Conference "Global Access to Science – Scientific Publishing for the Future" Scholarly Communication, Science Publishing, E-science är några av de utvecklingsområden som ingår i konferensprogrammet. Plats är Kungliga Tekniska Högskolans Bibliotek (KTHB).
ARR: TeknologiBiblioteken i samarbete med International Association of Technological University Libraries (IATUL)
MER INFO: www.lib.kth.se/iatul2007/

13–15 juni, Vienna (Austria)

11th International Conference on Electronic Publishing

Openness in Digital Publishing: Awareness, Discovery and Access. "Openness" is a broad philosophical as well as technical tenet that underlies much of the innovation in the creation and consumption of Internet technologies, which are in turn transforming scholarly communications, practices and publishing across the disciplines and around the world. ELPUB 2007 is devoted to examining the full spectrum of "openness" in digital publishing, from open source applications for content creation to open distribution of content, and open standards to facilitate sharing and open access.
ARR: Vienna University of Technology
MER INFO: www.elpub.net

18–19 juni, Stockholm

13. Nord I&D "The Human side of IT"

Läs Call for Contributions och annat om konferensen på nordiod2007.sfis.nu
ARR: Svensk förening för informations-specialister
MER INFO: nordiod2007.sfis.nu

19–21 juni, The Lowry, Manchester, UK

Joint Use Libraries

Joint use libraries are libraries serving more than one group of users (eg school-public libraries, university-public libraries). This three day conference organised by evidence base at the University of Central England offers practitioners, researchers and policymakers interested in joint use libraries a unique opportunity to meet, network and share experiences. The programme will include: case studies: short reports of a activities or projects reflective papers discussing a range of activities or an area of research. posters: visual presentations of a case study or issue, with opportunities for informal discussion optional visits to local joint use libraries social events.
ARR: University of Central England
MER INFO: www.ebase.uce.ac.uk/Join-tUSeConference.htm

8 x Agatha Christie på engelska Läs och lyssna!

En engelsk succé är nu tillgänglig för svenska bibliotek. Agatha Christies full-längdsnoveller med idel kända berättare erbjuder en nyhet, att förena nytta med nöje – läsa och lyssna. Mer om Agatha Christies lyssna och lär-noveller på www.forlagett.se

Välkommen till Framtids- dag i Stockholm den 7/12!

Under årets sista framtids-
dag kommer talare från
ett tiotal framtidsområ-
den. Fokus: den nya tiden
& det nya biblioteket.
Plats: Dieselverkstaden i
Nacka. Agenda och anmä-
lan på www.forlagett.se

Spel på biblioteket lockar nya besökare

100-tals spel till PC, Playstation 2, Xbox och Ga-
mecube! Logga in på www.forlagett.se för hela
utbudet. Vi hjälper er att komma igång med ut-
låning av spel, kontakta oss på info@forlagett.se
eller 08-760 34 10.

Mediejukeboxen

Arbetet med att ta fram pilotver-
sionerna av Mediejukeboxen är i full
gång. Vi har efter bibliotekariernas
synpunkter på bland annat bokmäs-
san beslutat att redan till pilotver-
sionerna förfina DRM-modellen. Filer
som lånas ska kunna konsumeras
direkt utan att låntagaren behöver
aktivera dem från en annan dator.

Det hela kräver att vi byter teknisk
DRM-modell och vi bygger därför
om distributionssystemet tillsam-
mans med den ledande svenska ak-
tören på området. Tidplanen att de
första pilotversionerna skall komma
ut under kvartal fyra 2006 står fast.

Bibliotekssuccé för Mp3-CD!

MP3-CD – ett både idealiskt och efterlängtat nytt format som
spar utrymme (endast en skiva) och där vi kan erbjuda ett lägre
pris än på ljudböcker. En Mp3-CD kan spelas i en kompatibel
CD-spelare – bärbar, i bilen eller i hemmet. De går även att spela
i datorn och i de flesta DVD-spelare. Ett 20-tal titlar finns redan
utgivna. Se listan på www.forlagett.se

Mångkulturella biblioteket

Nu har vi uppdaterat vårt
utbud av internationella
ljudböcker i fullängdsfor-
mat. Se www.forlagett.se

Ett hus, alla media

Vi mediabevakar för landets
bibliotek. För att kunna erbjuda det
allra senaste, och allt det viktiga
ifrån förr. Med din nyckel öppnar du
dörren till nordens rikaste film- och
programbibliotek.

www.forlagett.se

BOOK-IT Version 5.0

Box 24014, 224 21 Lund
www.axiell.se
lund@axiell.com
Tel: 046-270 04 00
Fax: 046-270 04 90

BOOK-IT

Full fart mot Bibliotek 2.0!

Med BOOK-IT Version 5.0 kan du anpassa och utöka systemet på många olika sätt bl.a. med hjälp av våra nya tilläggstjänster:

- OPAC XML - gör det möjligt att komma till systemets publika sida från andra webbsidor. Med det öppna gränssnittet kan du göra om hela OPAC enligt egen design.
- RSS i BOOK-IT! Förbättrade funktioner för publicering av litteraturlistor innebär också att låntagaren har möjlighet att abonnera på listor inom olika områden och få nyheter direkt på datorn.
- AquaBrowser - hittar det du inte visste att du sökte! Låntagaren kan få hjälp med t. ex. associationer till andra relevanta begrepp samt inbyggda möjligheter till förädling av den ursprungliga sökfrågan.

Dessutom i BOOK-IT Version 5.0: mängdhantering av reservationer, utökat stöd för medieplanering, stavningskontroll, recensioner: låntagaren har möjlighet att skriva egna, fjärrlänestandarden ISO-ILL, kraftigt utökad statistikmodul, lösningar för "fast" lånetid – och mycket, mycket mer!